

Blazoane de pe diplome de înnobilare din secolele XV–XIX aflate în fondurile Direcției Județene Maramureș a Arhivelor Naționale (I)

LAURENȚIU ȘTEFAN SZEMKOVICS

Scopul acestui studiu este de a răspunde unei necesități stringente, aceea de a face cunoscute actele prin care se conferă unor familii sau persoane cu merite deosebite blazon și nobilitatea.

Se poate afirma că studiul metodic și detaliat al evoluției blazoanelor heraldice de pe diplomele de înnobilare este încă într-o fază de cercetare pretutindeni în Europa. Nu se cunoaște încă cifra globală a diplomelor existente, nici repartitia lor după suveranii emitenți, naționalități sau zone geografice. Blazoanele s-au născut în Europa Apuseană, în cea de-a doua jumătate a secolului al XII-lea, din rațiuni de echipament militar¹, însă monarhiile nu le-au concedat decât două secole mai târziu, odată cu documentele însoțitoare legale. Cea mai veche diplomă de înnobilare armoriată cunoscută în Ungaria a fost redactată în 1326, în numele regelui Carol Robert, pentru Nicolaus, fiul lui Emeric, prin care se acordă un cimier: șoim pe ale cărui aripi desfăcute atârnă frunzulițe de treflă din aur, deasupra ciocului, ridicându-se, pe verticală, o ramură cu frunze aurite². Însă, abia de la începutul secolului al XV-lea suveranii au acordat nobililor diplome de înnobilare cu reproducerea stemei; în Ungaria, pentru prima oară, în timpul regelui Sigismund de Luxemburg³, a fost dat numai actul propriu-zis, fără atribuirea de posesiuni⁴.

Termenul de blazon are ca echivalent în limba latină *arma* (arme), iar *armales* desemnează actul solemn (diploma de înnobilare cu blazon) prin care se conferea unor persoane și dreptul de a purta blazon ca atribut al nobilității⁵. Nobilii armaliști erau persoane care aveau doar blazon nobiliar, ca o recunoștere a serviciilor aduse suveranilor emitenți, dar care erau, de regulă, lipsiți de pământ, pe care cel mai

¹ Lucien Fourez, *L'Héraldique. Manuel d'initiation*, Liège, [1942], p. 18.

² Fejérpataky László, *A XII. századi czimeradomány (Conferirea de stemă din secolul al XII-lea)*, în „Turul”, XIX, 1901, p. 98-99; Bertényi Iván, *Középkori címerjogunk néhány kérdése (Câteva probleme ale dreptului de stemă în evul mediu)*, în „Levéltári Szemle”, XXXVI, 1986, nr. 2, p. 21-36.

³ Kempelen Béla, *A nemesség. Útmutató az összes nemességei ügyekben. Genealogiai és Heraldikai kézikönyv (Nobilitatea. Îndrumător în toate problemele nobilității. Manual genealogic și heraldic)*, Budapesta, 1907, p. 45-46.

⁴ Marciánýi György Lovag, *Nemesség. Kézikönyv nemesi ügyekben (Nobilitatea. Manual în probleme nobiliare)*, Budapesta, 1886, p. 35.

⁵ Ölyvedi Vad Imre, *Nemességi könyv (Cartea nobiliară)*, Második bővített kiadás (Ediția a doua adăugită), Szeged, 1910, p. 57.

adesea îl închiriau de la marii latifundiași; numeroși armaliști practicau diverse meserii pentru a-și asigura subzistența sau se angajau chiar în slujba unor iobagi înstăriți ca vizitii, ciobani ori argați⁶.

Considerând că punerea în valoare, prin publicare, a acestor izvoare istorice de o importanță deosebită, cum sunt diplomele de înnobilitare cu blazon, va contribui și la reliefaarea activității artistice a cancelariilor amintite din Europa și va constitui totodată o bogată sursă pentru pictura din evul mediu și epoca modernă, ne-am propus să publicăm și să analizăm, în special din punct de vedere heraldic, 91 de diplome provenind din fondurile și colecțiile Direcției Județene Maramureș a Arhivelor Naționale⁷, majoritatea fiind inedite.

Patrimoniul cultural universal însumează, ca o parte distinctă, izvoarele heraldice, izvoare care reflectă, prin mijloace plastice, istoria comunităților sociale în complexitatea ei.

Cercetările științifice au evidențiat tripla valoare a acestor mărturii:

- a) izvor istoric;
- b) expresie a normelor juridice;
- c) surse pentru cunoașterea istoriei artelor⁸.

Referitor la diplomele aflate în depozitele instituției menționate, remarcăm că acestea emană din cancelariile mai multor suverani, anume: regii Ungariei: Sigismund de Luxemburg - 1; Ioan al II-lea Sigismund Zápolya - 1; principii Transilvaniei: Christofor Báthori - 1; Sigismund Báthori - 1; Ștefan Bocskai - 1; Gabriel Báthori - 3; Gabriel Bethlen - 9; Gheorghe Rákóczi I - 7; Gheorghe Rákóczi al II-lea - 3; Acatiu Baresai - 2; Mihail Apafi I - 24; împărații: Rudolf al II-lea - 3; Ferdinand al II-lea - 3; Ferdinand al III-lea - 1; Leopold I - 23; Carol al VI-lea - 1; Maria Tereza - 4; Francisc I - 2 și Francisc al II-lea - 1.

Majoritatea beneficiarilor diplomelor menționate provin din mai multe zone din Ardeal, în special Maramureș, unele comitate din Ungaria, sau din vastul Imperiu Habsburgic din acea vreme. Din totalitatea diplomelor studiate, 36 sunt originale, 65 copii, iar în privința limbii de redactare a lor, 95 sunt în latină, două în latină și maghiară, una în maghiară și trei în germană, precizând că uneori același document

⁶ Tóth István György, *A kismenesség szerepe és társadalomképe a 18. században* (Imaginea socială și rolul micii nobilimi în secolul al XVIII-lea), în *Nobilimea românească din Transilvania* (Az erdélyi román nemesség), Editura Muzeului Săunărean, Satu Mare, 1997, p. 219-220; 230; 233.

⁷ Adresăm, și pe această cale, mulțumirile și recunoștința noastră directorului Viorel Rusu și întregului personal care își desfașoară activitatea în instituția amintită, pentru condițiile create și sprijinul acordat la depistarea și cercetarea acestor „bijuterii” istorice, cât și colegilor Rafael-Dorian Chelaru și Ileana Maria Rădu, pentru traducerea textelor din limba latină, respectiv, limba germană.

⁸ Maria Dogaru, *Simbolul – expresie a solidarității umane. Izvoarele sigilare și heraldice reflectând colaborarea și prietenia între popoare*, București, 1990, p. 3

se poate regăsi în dublu exemplar (original și copie), în serii din diferite fonduri sau colecții arhivistice. Ele sunt scrise pe pergament sau hârtie de dimensiuni variabile, la unele originale sau copii, blazoanele sunt pictate în culori sau alb-negru, într-un cadru dreptunghiular sau oval, în colțul stâng superior al textului, imediat sub numele emitentului. Diplomele sunt validate cu sigiliul mare, atârnat, în ceară naturală sau introdus într-o cutie din lemn și legat de pergament printr-un șnur somptuos. Mai târziu, începând din secolul al XVIII-lea, mai cu seamă, formatul diplomelor emise de către împărații habsburgici ca principii ai Transilvaniei sau regi ai Ungariei devine asemănător cu cel al diplomelor imperiale, fiind compuse din mai multe file de pergament legate sub formă de caiet in-quarto. Stemele ocupă contrapagina filei de gardă. Documentul are coperte din catifea purpurie. Sigiliul atârnat este protejat într-o capsulă metalică sau din lemn, legat de diplomă printr-un șnur. Am întâlnit și diplome originale care nu aveau blazonul pictat în frontispiciu, locul unde trebuia să fie plasat acesta fiind lăsat gol. Acest fenomen se poate explica prin faptul că, pentru redactarea textului și pictarea blazonului pe document, scribii și artiștii miniaturiști profesioniști din atelierele specializate de pe lângă cancelariile suveranilor emitenți percepeau anumite prețuri. Aceste costuri erau, se pare, mai accesibile și totodată obligatorii pentru scrierea diplomei, iar cele pentru pictarea blazonului erau mai mari, motiv pentru care unii armaliști mai săraci nu mai aveau suficienți bani și pentru plata executării acestor operațiuni.

Documentele poartă semnătura emitentului și sunt aproape totdeauna contrasemnate de cancelar și de un secretar, validate cu marele sigiliu – aspect de care ne vom ocupa mai puțin. De asemenea, nu vom insista pe conținutul diplomelor studiate, pe importanța lor ca izvoare istorice. Ele reflectă, în general, istoria socială și politică a zonei geografice sau a țării de unde proveneau beneficiarii acestor documente. Vom insista însă pe descrierea și analiza reprezentărilor heraldice care, reflectând cu multă fidelitate epoca istorică în care ele au fost create, pot să devină și izvoare de o oarecare importanță pentru arheologie, istoria costumului, a armamentului, materialelor etc. și, în consecință, pentru întreaga istorie.

Vom structura studiul nostru în două părți: în prima vom publica descrierile blazoanelor de pe diplome, însoțite, acolo unde este cazul, de reproducerile acestora, color sau alb-negru; cea de-a doua parte va cuprinde analiza propriu-zisă a tuturor elementelor care compun un blazon.

În blazoane, scuturile, mobilele, coifurile, cimicrele și lambrechinii sunt de diferite tipuri, având forme, mărimi și nuanțe variate, care vor fi analizate, mai amply, în partea secundă a studiului.

Deși în bibliografia de specialitate sunt menționate numeroase familii sau persoane care au fost înnobilate, numărul diplomelor și blazoanelor cunoscute până în prezent, în sensul punerii lor în circuitul științific, este extrem de mic. Cu toate că în bibliografia maghiară și germană se află un număr apreciabil de studii și lucrări care le reproduc și le analizează pe unele dintre acestea, specialiștilor români le sunt

mai puțin cunoscute, deși diplome de înnobilitare cu blazon (*litterae armales*) erau acordate de suverani, individual sau în grup, și unor familii românești ardelen, pentru fapte de arme și alte merite în serviciul acestora.

Nobilii români provin, mai ales, din jurul cetăților (Ciceu, Chioar), din Hațeg, Maramureș, Țara Făgărașului⁹, și într-un procent semnificativ din zonele depresionare dinspre munții Apuseni ale comitatelor Cluj, Bihor, Zarand și Arad¹⁰.

Potrivit opiniilor renumitului heraldist Dan Cernovodeanu, „stemele purtate în decursul secolelor de familiile nobile românești din Transilvania nu comportă nici un fel de dubii asupra valabilității ce prezintă și nici nu au fost vreodată contestate sub raportul autenticității lor”¹¹. Caracteristicile acestor steme sunt „identice celor ale artei heraldice transilvănene, în general, neexistând nici o diferențiere ca factură între stemele familiilor de origine română și cele maghiare sau secuiești”¹².

Prezenta contribuție a fost scrisă sub influența studiului *Enlumimures héraldiques des XVIe-XVIIIe siècles dans la collection de l'Académie Roumaine*, aparținând reputaților specialiști Jean C. Mănescu și Mihail G. Stephănescu¹³, care ne-a suscitat interesul mai ales prin metoda de cercetare și acribia de care au dat dovadă autorii.

Interesul actual al istoricilor și cercetătorilor față de aceste mărturii istorice ar impune realizarea unor cataloage care să reunească atât reprezentările heraldice incluse în unele reviste și lucrări de specialitate, cât și, mai ales, pe acelea care sunt inedite, aflate doar în diverse fonduri de arhive sau muzee, sau chiar în colecțiile particulare.

La diplomele provenind, așa cum am mai menționat, de la Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale, în special din fondul *Prefectura județului Maramureș*, seriile – *Familii nobile maramureșene* și *Diplome privilegiale*, vom cita, după caz, direct: *Familii nobile maramureșene*, sau *Diplome privilegiale*; iar acolo unde documentele se află în alte fonduri și colecții, cităm, de asemenea, numai fondul, sau colecția respectivă. Textele originale au fost redactate între ghilimele unghiulare [<< >>], traducerea lor între ghilimele obișnuite [„ ”], iar completările aduse descrierii blazonului le-am marcat prin text cu literă cursivă.

Cunoscând această situație, ne-am propus să publicăm, așa cum am menționat, următoarele blazoane de pe diplome:

⁹ Din istoria Transilvaniei, autori: C. Daicoviciu, Șt. Pascu, V. Chereșeșiu, T. Morariu, București. Editura Academiei Române, 1960, p. 125.

¹⁰ Ioan Drăgan, *Nobilimea românească din Transilvania între anii 1440-1514*, București. Editura Enciclopedică, 2000, p. 11-21; Idem, *Nobilimea românească din Transilvania -- o problemă controversată în istoriografia română*, în vol. *Nobilimea românească din Transilvania (12 erdélyi román nemesség)*, p. 7-8.

¹¹ Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, București. Editura Științifică și Enciclopedică, 1977, p. 175.

¹² *Ibidem*, p. 176.

¹³ Studiu publicat în „Revue Roumaine d'Histoire de l'Art” (în continuare: „Rev. Roum. Hist. Art”), Série Beaux-Arts. București, tom XVII, 1980, p. 13-45.

1. 1430 ianuarie 8, Bratislava. *Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, conferă diploma de înnobilitare cu blazon lui Mihai, fiul lui Matei de Dab alias Zagrebis.*

Blazonul: pe albastru un căprior (chevron) de aur cu vârful atingând jumătatea marginii superioare a scutului, însoțit de trei dinți regali de argint, doi în partea superioară și unul în interiorul acestuia. Scutul este drept, cu talpa rotunjită, poziționat puțin înclinat spre stânga. Coiful are viziera închisă, plasat pe colțul drept al scutului, orientat spre stânga în profil, având deasupra o coroană deschisă, cu trei fleuroane, din aur. Cimier: un dextroșer cu mâneca albastră, ținând în sus un molar regal din argint. Lambrechini: aurii-albaştri în stânga și dreapta scutului.

Blazonul este înscris într-un dreptunghi cu marginea verde. Între blazon și bordura acestui cadru rectangular, pe auriu, motive florale cafenii.

Diplome privilegiale, doc. 3, original, lb. lat., pergament stare bună de conservare, cu blazon pictat. (Fig. 1. Ilustrația color este reprodusă la sfârșitul acestui număr al publicației noastre).

Bibliografie: F.L., *Zágrábi Dabi Mihály czimere 1430 - ból* (Blazonul lui Dabi Mihály de „Zágráb”, din 1430), în „Turul”, V, 1887, p. 105-107; Schönherr Gyula, *Czimeres nemes levelek a máramarosi levéltárakban* (Diplome de înnobilitare cu blazon în arhivele maramureșene), în „Turul”, VII, 1889, p. 194; Petrovay György, *Cimeres nemeslevelek Máramaros vármegye levéltárában* (Diplome de înnobilitare cu blazon în Arhiva comitatului Maramureș), în „Turul”, XXVIII, 1910, p. 159; Szábolcz de Vajay, *Artisanat, métiers et industrie dans l'héraldique hongroise*, în „Archivum Heraldicum”, nr. 2-3, 1965, Lausanne, p. 35; Bertényi Iván, *Új magyar cimertan* (Heraldica maghiară nouă), *Maecenas Történelem Könyvek*, [f.a.], p. 111-112; Idem, *Kis magyar cimertan* (Heraldica maghiară „mică”), Gondolat, Budapesta, 1983, p. 115.

2. 1560 octombrie 19, Alba Iulia. *Ioan al II-lea Sigismund Zápolya, rege ales al Ungariei, emite diploma de înnobilitare pentru Andrei Kothach de Șieu (Sayo), familiei și urmașilor acestuia, acordându-i titlul de nobil și blazon nobiliar.*

Blazonul: pe roșu, un coif din aur, fără vizieră, cu vârful ascuțit, străpuns oblic de o săgeată din argint, de la stânga la dreapta și de sus în jos. Scut de tip „Renaștere”, simetric, marginea șefului în formă de acoladă, extremitățile superioare retezate, flancurile concave, talpa, de asemenea, sub formă de acoladă, însă alungită până spre jumătatea acestuia. Coiful, coroana, lambrechinii și cimierul lipsesc. Blazonul este încadrat într-un pătrat din aur, având pe margine și puțin la interior două fâșii subțiri roșii, care urmăresc conturul acestuia. <<Scutum videlicet rubeum triangulare galeam aurei coloris sagitta trajectam in medio sui continentem>>.

Diplome privilegiale, doc. 13, original, lb. lat., pergament, semnat de rege, sigiliul atârnat, cu miniatură înfățișând blazonul, 1 filă; și la același fond, dar seria *Familii nobile maramureșene*, doc. 389, f. 1-2, copie, lb. lat. (Fig. 2).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 162; Schönherr Gyula, *op. cit.*, p. 194; Constantin Reichenauer von Reichenau, Géza von Csergheő, Oscar von Bárczay, *Adel von Siebenbürgen*, în „J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch”, Band IV, Theil XII, Heft 8, Nürnberg, 1898, pl. 119.

3. 1579 august 12, Alba Iulia. *Principele Transilvaniei Christofor Báthory conferă lui Wolfgang, Petru și Ioan Kis Tivadar și succesorilor lor titlul de nobil, blazon și imunitatea proprietăților din localitățile Remetea Chioarului, Berchezoaia, Culciu, Copalnic, Coruia și Coaș din comitatul Solnocul de Mijloc.*

Blazonul: pe argint, dintr-o coroană din aur, încrustată cu pietre prețioase, iese un om, pe jumătate, privind spre dreapta, cu haina și căciula roșii, ținând cu mâna dreaptă o sabie, pe cea stângă sprijinind-o pe sold.

Coif cu viziera închisă tarat spre dreapta.

Lambrechini: argintii și verzi la dreapta, roșii și verzi la stânga. Blazonul este închis într-un pătrat având marginea de culoare violet-șters.

Fond Familia Kis Tivadar (din Remetea Chioarului), doc. 1, original, lb. lat., pergament, deteriorat, cu blazonul familiei, sigiliu în ceară, atârnat, prins de document printr-un șnur de cânepă. (Fig. 3).

Bibliografie: Tagányi Károly, *Jegyzéke az Országos Levéltárban a Magyar és Erdélyi Udvar. Kánczelláriák föllálításáig található hercegi, grófi, bárói, honossági és nemesi okleveleknek* (Catalogul diplomelor nobiliare de principi, conți, baroni și cetățeni păstrate și în Arhiva Cancelariei Aulice Maghiare și Transilvănene), Budapesta, 1886, p. 38.

4. 1582 februarie 18, Bratislava. *Împăratul Rudolf al II-lea conferă diploma de înnobilitare și blazon numiților Ștefan, Ioan și Andrei Lazar, Emeric și Stephan Fanchikay, Christophor Chwzy, Ioan Nagi, Francisc și Paul Byky, Ioan Teoreok, toți din localitatea Făncica (Fanchika), comitatul Ugocea (azi în Ucraina subcarpatică); cu o notă tergală din anul 1583 privind publicarea diplomei în Adunarea Generală a comitatului Ugocea.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe roșu, în partea cea mai de jos un deal înverzit, cu trei vârfuri, pe care stă un urs redat în culoarea sa naturală, ridicat pe ambele picioare dinapoi, întors spre latura dreaptă a scutului, cu etichete dinainte” extrăgând din gura sa o lance de aur cu vârful din argint care iese prin spatele capului. Coif militar, închis, încoronat, așezat spre dreapta, are marginea, lanțul și medalionul (cu un rubin roșu pe mijloc) din aur. Cîmîer: între două aripi de acvilă, naturale, o tulpină înverzită având flori de crin în partea de sus. Lambrechinii, pe dreapta aurii și roșii, pe stînga argintii și albaștri.

Scutul, mărginit pe interior de o fâșie subțire din aur care se întrerupe în deal, are marginea superioară sub formă de acoladă, extremitățile de sus retezate, flancurile concave, talpa în formă de arc trilobat.

Blazonul este înscris într-un chenar dreptunghiular având laturile orizontală superioară și cea verticală din stânga în culorile roșu-auriu-albastru, iar latura verticală din dreapta și cea orizontală inferioară în roșu-auriu, fondul dintre blazon și chenarul aurit fiind metalizat. <<Scutum videlicet militare erectum rubei coloris cuius imam partem (...) viridis monticulus occupat super quem ursus proprio suo colore depictus posterioribus duobus pedibus dispositis innixus in dextramque scuti latus conversus stare anterioribus vero pedibus (...) Scuto incumbentem galea militarem clausam (...)>>.

Diplome privilegiale, doc. 15, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliul mare atârnat al împăratului, cu ornamente (pictarea color a blazonului și inițiale), 1 filă (Fig. 4).

Bibliografie: Illéssy János, *Az 1754-55. Évi országos nemesi összeírás (Conscripția pe țară a nobililor din anii 1754-55)*, Budapesta, 1902, p. 117-118.

5. 1582 februarie 21, Bratislava. Împăratul Rudolf al II-lea emite diploma de înnobilare, prin care conferă titlul de nobil și blazon nobiliar lui Andrei Zalnoky, fraților săi Ioan și Gheorghe, precum și surorii sale, Ana; cu o notă tergală din anul emiterii privind publicarea diplomei de față în scaunul de judecată al comitatului Bratislava.

Blazonul: scut militar, drept, de tip „Renaștere”, simetric, cu contururi destul de severe, marginea superioară bombată, extremitățile de sus retezate, flancurile concave, talpa în arc trilobat. În câmp albastru, pe o câmpie verde, doi grifoni rampanți din aur, limbați roșu, afrontați, cu cozile trecute printre picioare, aripile lor deschise atingând flancurile scutului, ținând cu etichete superioare un coif de turmă din „argint” cu cinci grile și lanțul din aur, așezat din față. Scutul este timbrat de un coif cu viziera închisă, din argint, poziționat spre dreapta, având deasupra o coroană deschisă cu trei fleuroane, din aur, încrustată cu pietre prețioase. Cimier: un grifon din aur ieșind din coroană, limbat roșu, poziționat spre dreapta, ținând în laba dreaptă o tulpină verde cu trei flori de crin, albe. Lambrechini: aurii și albaştri la dreapta și stânga scutului. Blazonul este înconjurat de un fond violet, cu arabescuri albastrii, totul încadrat într-un pătrat cu marginea aurie. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris cuius fundum trijugis viridis monticulus occupat cui duo naturales Griphi oribus patulis linguis exsertis alis expansis candisque intra pedes reflexis sibi invicem oppositi anterioribus utriusque pedibus galeam militarem apertam tenere conspiciuntur. Scuto incumbentem galeam militarem clausam regio diadematæ dimidium aurei coloris griphum – protenso dextro ramusculum trium liliorum alborum viridem tenentem producent – summitate vero, seu cono galeae laciniis, seu lemniscis, utrumque aurei et coelestini colorum in scuti extremitates defluentibus illumque apprime exornantibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 16, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, cu blazonul familiei pictat, parțial distrus la îndoituri și pe alocuri, scrisul șters, 1 filă (Fig. 5).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 168; Schönherr Gyula, *op. cit.*

6. 1597 decembrie 12, Alba Iulia. *Sigismund Báthori conferă diploma de înnobilare cu blazon lui Andrei Huszthi alias Izai și fratelui său, Francisc.*

Blazonul: „Scut triunghiular, pe azur un braț omenesc drept ținând trei săgeți. Coif militar închis. Lambrechini de diferite culori (lemnisci variorum colorum)”. <<Scutum videlicet triangulare coelestini coloris, in cujus campo dextrum Hominis brachium depictum tres sagittas tenere visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, ex cujus cono teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque scuti partem pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Izai, doc. 319, f. 4-5, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 161; Schönherr Gyula, *op. cit.*

7. 1602 martie 29, Praga. *Rudolf al II-lea îi conferă diplomă de înnobilare și blazon lui Gheorghe Horvath de Sighet și soției sale, Elena Ujffalussy; cu o notă tergală din 8 octombrie 1668 privind recunoașterea și publicarea diplomei în cauză în Congregația nobililor din comitatul Maramureș, de la Sighet, consemnare făcută de Ioan Zagoni, jurat-notar comitatens.*

Blazonul: „Scut militar, drept, în roșu, pe o câmpie verde este un soldat viteaz, înarmat, cu fața însângărată, întors spre dreapta scutului, mâna stângă pusă pe șold, cu dreapta ținând o sabie cu două tăișuri în care e înfipt un cap de turc. Scutul acoperit cu un coif militar închis, <timbrat> cu o coroană regală din care iese un soldat asemănător cu cel din scut. Din vârful coifului curg lambrechini pe dreapta albaștri și aurii, pe stânga roșii și argintii”. <<Scutum videlicet militare erectum rubrum cujus fundum viridis campus occupat, in quo miles Strenuus armis inductus facieque sanguine madefactus, ac ad dextrum scuti latus conversus, sinistra manus Lumbis inpecta, dextra vero bipennem evaginatam caputque Turcicum, et infixum trijumphanter, fortiterque tenere visitur. Scuto incumbentem galeam militarem clausam Regia corona militem pubetenus emergentem priori per omnia similem producente ornatam. A summitate vero, seu cono galeae laciniis, seu lemniscis hanc coelestini et aurei, illinc vero rubri, et albi colorum ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Horvath de Sighet, doc. 298, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Joódy Pál, *Máramaros vármegye 1749-1769, évi. nemesség vizsgálatá (Cercetarea nobilimii din comitatul Maramureș din anii 1749-1769)*, Sighetul Marmăției (Máramarossziget), 1943, p. 92.

8. 1605 Iunie 14, Košice. Ștefan Bocskai, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare cu blazon lui Mihai Zaz de Sighet (Zygeth), încasatorul („exactor”) Cămării Sării din Sighet, și urmașilor săi; cu o notă tergală din 26 iulie 1605 privind publicarea diplomei în Scaumul de judecată al comitatului Maramureș din Sighet.

Blazonul: scut tăiat: în câmpul superior, pe albastru, un om redat pe jumătate, haina roșie, nasturi aurii, căciula neagră, ținând în mâna dreaptă sabia ridicată, iar în stânga, trei pene de struț (stânga - galbenă, dreapta - verde, mijloc - roșie), însoțit în partea inferioară dreaptă de o semilună de aur, în stânga de o stea cu șase raze din același metal; în câmpul de jos, roșu, pe un deal verde, cu trei ridicături, un inorog din argint, cu picioarele posterioare pe cel de-al treilea delușor, cu cele din față ridicate în salt, flancat în dreapta și stânga de câte un trandafir din argint. Coif cu viziera închisă, albastru, lanțul și medalionul din aur, așezat din față. Coroana care timbrează scutul este deschisă, cu trei fleuroane, din aur, încrustată cu pietre prețioase. Cimier: un om redat pe jumătate, ca în scut, ținând în mâna dreaptă o sabie ridicată oblic în sus, stânga rezemând-o pe șold, flancat în dreapta de o aripă de vultur, albastră, ce are în centru un cerc de aur care circumscrie o semilună albastră, în stânga o altă aripă, argintie, pe mijlocul căreia este o floare roșie de trandafir, butonată din aur. Lambrechini: în dreapta albaștrii și aurii, în stânga roșii și argintii.

Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri, verde, având o construcție destul de sofisticată: un semioval, închis în sus de un semicerc cu o rază mai mică. Ghirlanda este borduită la interior și exterior de o fâșie subțire din aur, iar pe câte un ornament baroc albastru, ce înfășoară discret mijlocul flancurilor acesteia, sunt reprezentate capete umane din aur. În vârful ghirlandei se află stema Boemiei – scut drept, cu talpa rotunjită, pe albastru un leu rampant, din aur – timbrată de o coroană princiară. Fondul oval - rotund, în interiorul ghirlandei este verde și decorat cu arabescuri din aur; spațiul dintre ghirlandă și cadrul dreptunghiular exterior, din aur, este liliachiu și acoperit, în mod asemănător, cu arabescuri. Tot în exteriorul ghirlandei, în partea de sus, pe câte un postament subțire albastru ce pornește din punctele de intersecție ale semiovalului cu semicercul și oprindu-se pe interiorul chenarului care circumscrie toată compoziția, sunt stema Ungariei, în dreapta, și cea a Transilvaniei, în stânga, redată pe scuturi sub formă de pasăre cu aripile închise, marginea din aur, puțin înclinate, rezemate ușor pe lăturile verticale ale dreptunghiului, în partea superioară; „păsările” părănd că privesc doi tenanți, aceștia fiind doi soldați ieșiți pe jumătate din cele două scuturi înclinate amintite și sprijinind, în partea de sus, ghirlanda, cel din dreapta purtând coif verde și platoșă albastră, cel din stânga, coif albastru și platoșă verde. De asemenea, în cele două unghiuri inferioare ale cadrului rectangular se află, cu rol de sprijinitori ai ghirlandei, câte un leu trecând, din aur. <<Scutum videlicet triangulare, coelestini

coloris, in cujus campo sive area, unicornis posterioribus pedibus ad imam Scuti viridis cespitis effigiem innixus, anterioribus autem elevatis et inclinatis vigilanter stare, in quo homo dimidius, dextra ensem nudatum ac elevatum fortiter, leva vero manibus Strutionum pennas diversi colores tenere, hinc inter lunam illinc autem stellam flavo colore insignitas eminere, supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit corona Regia gemmis et unionibus ornata, superqua duae alae aquilinae a dextera nigro, a sinistra autem partibus albo coloribus depicta visuntur, quarum in medio similiter homo medius elevata dextra manum gladium evaginatam sustulisse conspicitur ex cono autem galeae laciniae, sive lemnisci, a dextra aurei et coelestini, a sinistra autem partibus semialbicantis et rubri colorum utriusque defluentes oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 18, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, cu blazonul pictat; mult deteriorat, cu unele lipsuri din text, 1 filă; și *Seria Familii nobile maramureșene*, doc. 824, f. 1-2, copie, lb. lat., stema alb-negru. (Fig. 6).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 167-168; Schönherr Gyula, *op. cit.*, p. 194.

9. 1608 decembrie 18, Alba Iulia. *Principele Transilvaniei Gabriel Báthori conferă diploma de înnobilare și blazon lui Sebastian Majláth, soției sale, Elisabetha Erdelyi, și fiului lor, Ioan Majláth.*

29

Blazonul: scutul este de tip „francez modern”; în câmp albastru, pe o câmpie verde, stă un om îmbrăcat în armură, cu coif pe cap, ținând cu mâna dreaptă, de hampă, un steag ce are, pe orizontală, culorile roșu și alb, iar în stânga un mănunchi de grâu copt. Coiful care timbrează scutul este cu grile de aur, lanț cu medalion, plasat spre dreapta. Lambrechini „variorum colorum” <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cujus campo homo integer – thorace Lorica et galea indutus erectus stare, dextra hastam duobus velis rubri et albi colorum redimitam, sinistra vero manibus fasciculum tritici bene ematurati tenere visitur. <Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum; ex cono vero galeae teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornat>>.

Familii nobile maramureșene – familia Majláth, doc. 457, f. 2, copie, lb. lat. (Fig. 29).

Bibliografie: Adel von Siebenbürgen..., pl. 129; Tagányi Károly, *op.cit.*, p. 45.

10. 1611 decembrie 22, f.l. Gabriel Báthori, principele Transilvaniei conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Gheorghe Bartos de Sighet (Szigeth).

Blazonul: „Scut militar, pe albastru un braț omenesc retezat din umăr, îmbrăcat în zale, ținând cu putere o sabie scoasă din teacă. Coif militar închis, având deasupra o coroană regală. Lambrechini <<variorum colorum>>”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cuius campo, sive arca brachium humanum humero tenus resectum lorica indutum gladium evaginaturn sursum porrectum fortiter tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum; ex cono vero galeae teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Bartos, doc. 52, f. 1-2. copie. lb. lat.

Bibliografie: Joódy Pál, *op.cit.*, p. 40.

11. 1612 august 1, Alba Iulia. Gabriel Báthori, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilitare prin care acordă titlul de nobil și blazon nobiliar comun numiților: Gheorghe Nagy, Mihail Bogác, Sebastian Kozák, Mihail Gula, Emeric Ferencz, Gaspar Ferencz, Stephan Báthory, Mihail Varga, Ioan Nykos, Mihail János, Stephan Horváth, Blasius Nagy, Balthasar Horváth, Ioan Petréc, Melchior Szay, Toma György, Mihail Toth, Andrei Szekeres, Petru Erdelyi, Ioan Sovágó, Gheorghe Piros, Balthasar Patoczy, Andrei Kelemen, Ioan Berky, Valentin Literati cu toți din localitatea Teceu (Teöczeö); Petri Fekete, Andrei Stibor, Gheorghe Paul, Grigore Szeölösy, Ioan Hatváni, Mihail Fabian, Ioan Nagy, Andrea Kováczy, Ioan Szekely, Gheorghe Pongrácz, Martin Borbély, Toma Veres, Stephany Csehy, Simon Kosa, Ioan Molnar, Emeric și Simon Szigethy, Ioan Czehy, Mihail Nánász, Gheorghe Borbély, Andrea Kováczy, Ioan Pongrácz, Mihail Nagy, Stephan Leörincz, Ioan Kozák, Mihail Urbán, Ioan Herbe, cu toți din Sighet (Szigeth); Stephan și Ioan Czirke, Michail Nagy, Ioan Agoston, Stephan Benczik, Ioan Tekeházy, Gheorghe Galgoczy, cu toții din Huszth; Gheorghe Katha, Laurentiu Literati, Ioan Demecz de Visk; Nicolai Hajdu, Demetrie Simon, Stephan Tolvay, precum și Andrei Gal, cu toții din Câmpulung la Tisa (Hosszmezö); cu o notă tergală din 16 august 1612 privind recunoașterea și publicarea diplomei la Sighet în Congregația nobiliară a comitatului Maramureș.

Blăzonul: scut cu marginea superioară puțin bombată, răsucită discret la extremități, flancurile puțin concave, talpa în arc trilobat; în câmp albastru, pe o câmpie verde stau doi lei din aur, afrontați, ce sprijină cu labele anterioare o coloană roșie, așezată în pal, peste care este pusă o coroană de lauri verde. Scutul este timbrat de un coif închis, negru, cu marginea din aur, orientat spre dreapta. Coroana care surmontează coiful este din aur, deschisă, cu trei fleuroane, încrustată cu pietre prețioase. Cimier: un grifon de aur ieșind din coroană, cu aripile întinse, limbat roșu,

ținând cu ambele labe, de hampă, un steag având, pe orizontală, culorile roșu și alb. Lambrechinii – albaștrii și aurii în dreapta, roșii și argintii în stânga.

Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri verde, întreruptă, în partea inferioară și superioară, de chenarul dreptunghiular albastru ce încadrează întreaga compoziție. Ghirlanda, ovală, asimetrică, este borduită, în partea dreaptă sus și jos, la interior și exterior, de câte o fâșie subțire de aur, iar în partea stângă, la interior de două fâșii subțiri – roșie și aurie, în exterior de altele două – aurie și roșie. Ghirlanda de lauri este întreruptă pe ambele flancuri de câte doi suporturi alb-violeți – cei de sus mai subțiri, cei de jos mai groși –, și care sunt perpendiculari pe laturile verticale ale dreptunghiului și paralele cu cele orizontale, între aceștia, câte un modilion auriu pe fiecare parte. Totodată, aceste modilioane sunt borduite cu câte o fâșie roșie pe ambele părți: la interior pe dreapta și la exterior pe stânga. Fondul: din interiorul ghirlandei este verde (aproximativ trei sferturi) în partea inferioară, în cea superioară un albastru șters (cam un sfert), iar de la linia de intersecție între cele două nuanțe, pe verde, câteva motive florale de culoare neagră; cel din exterior este roșu-închis presărat cu arabescuri de un albastru-violaceu. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, cujus fundum viridis cespes occupat, in quo duo integri leones oribus hiantibus et linguis rubicundis exertis corporibus erectis posterioribus stare, anterioribus vero pedibus inter se columnam quandam superne laureo serto insignitam fortiter tenere visitur: Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam corona seu Diadema Regium Gemmis unionibusque pretiosis eleganter exornatum contegit, ex quo griphus medius umbilicotenus emergens aliis expansis, rostro aperto levo protenso, dextro autem Pede vexillum rubei et albi coloris fortiter compræhensum tenere conspicitur: Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 19, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, sigiliu atârnat, blazon pictat, 1 filă; cât și seria *Familii nobile maramureșene – familia Nagy de Teceu*, doc. 515, f. 1-3, copie, lb. lat. (Fig. 7).

Bibliografie: Marius Diaconescu, *Din istoria Maramureșului în timpul principelui Gabriel Báthory*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, XV-XVI, 1998-1999, Editura Muzeului Sătmărean, p. 295-306; *Adel von Siebenbürgen...*, pl. 51, 62, 64, 68, 70, 73, 76, 80, 90, 97, 98, 101, 113, 139, 203; Petrovay György, *op. cit.*, p. 163-164; Schönherr Gyula, *op. cit.*

12. 1620 februarie 26, Košice. Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Ioan Szilági; cu o notă tergală din 16 martie 1620, Sighet, privind recunoașterea și publicarea diplomei în Scaunul de judecată al comitatului Maramureș.

Blazonul: „În scut militar drept, pe câmp albastru un om întreg, înveșmântat în haină verde, cu mânecile ridicate, în mâna stângă ținând trei spice de grâu coapte.

Coif militar închis încoronat. Lambrechini <<variorum colorum>>”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cujus campo, sive area homo integer, veste viridi indutus, manibus erectis ... sinistra vero tres aristas tritici, jam maturas, tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus ... ex cono autem galeae teniae, sive lemnisci, variorum colorum hinc inde defluentes utramque partem ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Szilágyi (Kövesliget), doc. 716, f. 16-17, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 166-167.

13. 1620 august 29, Alba Iulia. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, acordă diploma de înnobilitare și blazon lui Demetriu și Iacob Dohy de Sighet (Szigeth).*

Blazonul: „Scut militar în câmpul albastru, pe o câmpie verde, un leu întreg, limbat roșu, coada ridicată în sus, stând pe labelle dinapoi, în cele din față având o sabie scoasă din teacă, în vârful căreia este o stea aurie care strălucește. Coif militar închis având deasupra o coroană regală. Lambrechini <<variorum colorum>>”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris cujus fundum viridis cespes occupat, in quo Leo integer depictus ore hianti, lingua rubicunda exerta, et cauda sursum levata, posterioribus pedibus stare anterioribus vero gladium evaginatum, in cuspidē stella aurea rutillanti insignitum fortiter tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum; ex cono vero galeae teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Dohi, doc. 175, f. 4, copie, lb. lat., spațiul unde ar fi trebuit să fie pictat blazonul este gol.

14. 1621 noiembrie 29, Hunnobrod. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon numiților Ioan și Gheorghe Pungoracz din Sighet, pentru meritele lui Ioan Pungoracz în campania principelui împotriva împăratului Ferdinand al II-lea; cu o notă tergală din 7 martie 1648 privind recunoașterea și publicarea diplomei în Congregația <nobiliară> a comitatului Maramureș. Localitatea în care s-a emis documentul se află pe teritoriul Moraviei.*

Blazonul: „Scut militar, pe albastru un urs redat în culoare naturală, stând pe labelle dinapoi, cu cele dinainte strângând cu putere o lance lungă. Pe scut un coif militar închis având deasupra o diademă regală împodobită cu pietre prețioase, iar din vârful coifului curg lambrechini de diverse culori împodobind ambele margini ale scutului”. <<SCUTUM militare coelestini coloris, in cuius campo sive area Ursus

quidam naturali suo colore depictus, duobus posterioribus pedibus insistere, prioribus vero pedibus sarissam firmissime comprehensam tenere visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema Regium gemmis atque unionibus apprime variegatum, ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 22, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, cu urma de sigiliu atârnat dispărut, spațiul din partea stângă sus al diplomei unde urma să fie pictat blazonul este gol, 1 filă.

15. 1622 februarie 5, Košice. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilare prin care numitului Mihail Huszar de Nanas (Ungaria) și urmașilor săi li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar.*

Blazonul: „Scut militar, în câmp, pe azur, un braț omenesc retezat din umăr, ținând o sabie în sus. Pe scut un coif militar închis având [deasupra] o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din vârful coifului curgând lambrechini de diverse culori împodobind ambele margini ale scutului”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cuius campo sive area brachium quoddam humanum humerotenus resectum, ensem strictum sursum porrectum capulotenus tenere visitur. Supra Scutum, galea militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium, gemmis atque unionibus apprime variegatum, ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 23, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, cu sigiliu atârnat (suportul acestuia parțial degradat), cu locul gol pentru pictarea blazonului.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 161; Schönherr Gyula, *op. cit.*, p. 194.

16. 1622 noiembrie 3, Alba Iulia. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare și blazon lui Paul Boitor de „Roșiori, sau Tisa” (Veresmarth) și fiilor săi Francisc și Grigore; cu o notă tergală din 24 mai 1623 privind publicarea diplomei în cauză în Dieta Generală a nobililor regnicolari ai celor trei națiuni („1623 feria quarta proxima post Dominicam Rogationum in generalibus Dominorum Regnicolarum trium Nationum”).*

Blazonul: „Scut militar, drept, în câmp azuriu un braț omenesc retezat din umăr, ținând o sabie lungă ce se intersectează la mijloc cu o coroană regală, în vârful sabiei strălucind o stea. Coif militar închis timbrat cu coroană regală. Lambrechini de diferite culori <<variorum colorum>>”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cuius campo sive area brachium quodam humanum, humerotenus resectum, gladium sive ensem oblongam ad medium Diademati Regio traiectum

stella micante extremitate mucronis radio suo contrahente tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus apprime variegatum. Ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>>.

Familii nobile maramureșene – familia Bojtor, doc. 98, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 158.

17. 1625 mai 1, Alba Iulia. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare și blazon lui Grigore Gerhes de Sărăsău (Szarvaszó), soției sale, Margaretha Rád, și fiilor săi Luca, Mihail, Matei, Francisc, Ladislau, din nou Francisc și Ion; cu o notă tergală din 8 iulie 1625, sub semnătura juratului notar Ioan Gyarmati de Sighet (Szigeth), privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația nobiliară a comitatului Maramureș.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe azur un om redat în întregime având pieptul înzăuat, coif și înarmat, stând pe un cal negru, ținând cu mâna dreaptă o sabie scoasă din teacă cu vârful în sus. Pe scut un coif militar închis având deasupra o diademă regală împodobită cu pietre prețioase din care iese un om redat pe jumătate, înarmat ca și cel din scut, cu care este asemănător în toate, ținând în sus o sabie scoasă din teacă. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cujus campo, sive arca homo integer thorace, lorica, et galea bellicis instrumentis non indecenter ornatus equo subnigro insidere, dextraque manu frameam evaginatam quasi in aciem proditur erectam tenere conspicitur. Supra scutum galca militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis, atque unionibus decenter variegatum, ex quo homo dimidius bellicis instrumentis priori per omnia similes indutus eminere gladiumque vagina caren sursum porrectum tenere visitur. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>>.

Familii nobile maramureșene – familia Gerhes, doc. 245, f. 95-96, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkő Béla. *A Király Könyvek. Jegyzéke a bennük foglalt nemesség czim, czimer, előnév és honosság adományozásoknak 1527-1867 (Cărțile Regale. Lista acordărilor titlului de nobilitate, a stemei, predicatului și cetățeniei cuprinse în ele din perioada 1527-1867)*, Budapesta, 1895, p. 73.

18. 1627 mai 28, Alba Iulia. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilare, prin care numitului Grigore Tivadar de Rognă (Rohnah) și fiilor săi Andrei, Ladislau și Ioan, precum și urmașilor lor li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 7 martie 1628, având înșirate numele demnitarilor și al notarului comitatens, privind publicarea diplomei în cauză în scaunul de judecată al comitatului Maramureș.*

Blazonul: „Scut militar, pe câmp albastru un braț omenesc retezat din umăr, îmbrăcat în mânecă roșie și stând deasupra unui deal ce ocupă partea de jos, ținând în sus o sabie stropită cu sânge în care este înfipt capul unui turc. Pe scut este pus un coif militar închis având deasupra o diademă regală împodobită foarte frumos cu pietre prețioase, deasupra căreia se observă fulgerând o cometă cu raze strălucitoare. Din vârful coifului curg lambrechini de diverse culori împodobind ambele laturi ale scutului”.

Scutul cu conturul roșu conține și o terasă verde care nu este precizată în descrierea din textul diplomei; acesta este de tip <<Renăștere>>, marginea superioară bombată, flancurile concave, talpa în formă de acoladă. Coiful, cu marginea, lanțul și medalionul din aur, este orientat spre dreapta. Cometa de deasupra coroanei este reprezentată ca o stea din aur cu șase raze asimetrice. Lambrechinii sunt pe ambele laturi aurii și albaștri, în descrierea din text cromatica acestora nefiind precizată. Blazonul este înscris într-un chenar dreptunghiular cu bordura verde. Fondul, de culoare mov, este încărcat cu arabescuri. <<Scutum videlicet militare coerulei coloris in cuius campo sive area dextra humana humerotenus abscissa, rubraque manica induta, frameam quandam sanguinis aspergine tinctam sursum tenere subqua caput Turcicum amputatum in colle quedam luminosa fundum scuti occupante iacere visuntur. Supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema Regium gemmis unionibusque apprime variegatum super quo cometa radiis micantibus diffusis fulgere conspicitur. A summitate vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 24, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, ornamente (blazonul pictat în culori și inițiale), 1 filă. (Fig. 8).

19. 1627 decembrie 25, Făgăraș. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Ladislai Papp de Vajnág (Măramureș) și fiilor săi Ioan și Mihail.*

Blazonul: „În scut militar, pe câmp albastru un om întreg în haină verde, înarmat, ținând în mâna dreaptă o săgeată de la mijloc, în stânga, ridicată deasupra capului, o căciulă. Coif militar închis. Lambrechini de diferite culori <<variorum colorum>>”. <<Scutum videlicet militare coelestine coloris, in cuius campo, sive area homo integer veste viridi, armisque indutus erectim stare, ac dextra manuum telum sagittarium in medium constringere senestra vero Pileum quondam supra caput levatum tenere visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter exornatum. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Pap (Darva, Vajmag), doc. 551, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Ioan Cavaler de Pușcariu, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, vol. I, Sibiu, 1892, p. 18 și 20; vol. II, 1895, p. 286; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 165.

20. 1628 iulie 23, Alba Iulia. *Gabriel Bethlen, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilitare, prin care numiților Ioan și Thodor Nemes alias Ivulie de Călinești (Kalinfalva), precum și urmașilor acestora li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 24 octombrie 1628, sub semnătura notarului comitatens Gheorghe Szalai de Sighet (Szigeth), privind publicarea diplomei în Congregația comitatului Maramureș, de la Sighet.*

Blazonul: „Scut militar, în câmp albastru un om redat în întregime stând pe un cal negru, înarmat pentru război ca și cum ar ataca un dușman, ținând în mâini o lance aurită; pe scut este pus un coif militar închis care are deasupra o coroană regală împodobind cu pietre prețioase. Din vârful coifului curg lambrechini de diferite culori împodobind ambele laturi ale scutului”. <<Scutum videlicet militare, coelestini coloris in cuius campo sive area homo integer Equo quodam subnigro insidere, armisque bellicis indutus, quasi hostem aggredens manibusque hastam deauratam tenere visitur; supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema Regium, gemmis atque unionibus decenter variegatum, ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 25, original, lb. lat., pergament, semnat, sigiliu atârnat, cu lăsarea locului gol pentru pictarea blazonului, 1 filă și în seria Familii nobile maramureșene – familia Nemes din Budești și Călinești, doc. 525, f. 1-2, 3-4, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 164; Schönherr Gyula, *op. cit.*

21. 1628 august 5, Viena. *Împăratul Ferdinand al II-lea conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Nicolae Gbellány, tatălui său, Ioan, precum și fraților săi Martin, Gaspar, Matei și Ioan.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru, în partea de jos, pe o câmpie verde este redată o apă vălurată unde înoată o lebădă întreagă, ținând în cioc o ramură de lauri, întoarsă spre partea dreaptă a scutului; de o parte și de alta, stele de aur strălucitoare. Scutul acoperit de un coif militar cu grătar sau deschis, având deasupra o diademă regală-din care se ridică, până la jumătate, un inorog. Din vârful coifului curg lambrechini pe dreapta roșii și argintii, pe stânga de asemenea roșii și aurii, împodobind ambele laturi ale scutului”.

Scutul desenat este drept, cu talpa rotunjită, așezat pe două arabescuri aflate sub acesta. Coiful deschis are marginile din aur și este căptușit cu purpură.

Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri verde, întreruptă în partea superioară, sus, la vârf, și puțin lateral, de două scuturi, iar în cea inferioară de cele două arabescuri amintite. Ghirlanda este dublată în exterior pe flancuri de câte o bordură aurie. Fondul interior al acesteia este mov. Întreaga compoziție este înscrisă într-un chenar rectangular auriu, fondul dintre ghirlandă și dreptunghi fiind albastru. În unghiurile superioare, stând drept, două scuturi cu talpa rotunjită, timbrat cu coroane deschise cu trei fleuroane din aur; pe acestea fiind reprezentată stema Ungariei, anume: în scutul din stânga opt brăuri alternând roșu-argint, iar în cel din dreapta, pe roșu, deasupra unui deal verde, o cruce de Lorena argintie. <<Scutum militare erectum coerulei coloris viridi campo in fundo stratum, supra quem stagnum udabundum designatum, in quo integer cygnus ramum lauri rostro premens natitare ac ad dextram scuti partem conversus esse visitur aureis utrinque stellis rutilantibus. Scuto incumbentem galeam militarem clatratam, sive apertam, regio diademate medium monocerotem inguinetenus eminentem proferente ornatam. A summitate vero, sive cono galeae laciniis et lemniscis, hinc rubeis et candidis, illinc vero rubeis itidem et flavis in scuti extremitates se se defluentibus scutumque ipsum decenter ornantibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 26, original, lb. lat., pergament, semnat, sigiliu atârnat, cu ornamente (desenul în color al blazonului și inițiale), 1 filă. (Fig. 9).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 160.

22. 1631 martie 29, Oradea. *Gheorghe Rákoczi I, principele Transilvaniei, conferă numiților Ștefan și Gheorghe Deési, alias Borbély, diploma de înnobilitare și blazon; cu o notă tergală din 24 aprilie 1633 privind prezentarea și publicarea diplomei la Alba Iulia, consemnare făcută de Magister Ladislaus.*

Blazonul: „Scut triunghiular, pe albastru un altar sfințit de Dumnezeu, în fața căruia un om, redat în întregime, înveșmântat în haine preoțești, cu capul descoperit, stând în genunchi, cu mâinile împreunate spre rugăciune și ochii la ceruri. Scutul este acoperit de o cască din metal având deasupra o coroană regală, iar laturile scutului împodobite cu lambrechini de diverse culori”. <<Scutum videlicet triangulare coelestini coloris in cujus planicie altare Deo Sacratum, cui homo integer veste sacerdotali indutus aperto capite, flexisque genibus accumbere, ac instar procantis compositas manus, ac oculos ad sydera sublevantes cernuntur; scuto incumbit cassis diademate regio ornata extremitates vero teniae sive lemnisci variorum colorum decenter ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Borbély de Dej, doc. 101, copie, lb. lat.

Bibliografie: Tagányi Károly, *op. cit.*, p. 13; Joódy Pál, *op. cit.*, p. 72.

23. <1631-1656> mai 29. *Gheorghe Rákóczi*, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon numișilor *Paul și Mihai Mih*, alias *Dragus*; cu o notă tergală din 9 decembrie 1791, *Sighet*, privind colaționarea cu originalul în Scaumul judiciar al comitatului *Maramureș* de către *Ioachim Biró*.

Blazonul: „Scut militar, pe albastru un leopard redat pe jumătate, ridicat, într-o labă ținând o sabie scoasă din teacă, însângerață, în ccalaltă, o cunună de lauri. Coif militar închis. Lambrechini de diverse culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, cujus in campo sive arca, Leopardus dimidius sursum erectus, uno quidem dextro gladum evagenatum sanguine tinctum, altero vero videlicet sinistro pedibus sertum laureum sternere conspicitur; <Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter exornatum. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Mich, doc. 489, f. 3-4, copie, lb. lat.

24. 1634 martie 14, Viena. *Ferdinand al II-lea* conferă diploma de înnobilitare și blazon lui *Simon Vank de Rătești (Szakas)*.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos un deal cu trei vârfuri pe care stă un leopard, cu coada ridicată, strângând puternic cu gura un miel, laba stângă din față întinsă pentru a apuca, cu dreapta ținând o sabie scoasă din teacă, fiind întors spre partea dreaptă. Scutul acoperit cu un coif militar deschis, având deasupra o coroană regală din care iese un leopard identic cu cel din scut. Lambrechinii: pe dreapta sunt albaștri și aurii, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris fundum illius trijugi monticulo occupante, ultra quem Leopardus medio ... eminus cauda erecta, ore integrum agnellum arreptum fortiter tenere effigiant, anteriorum pedum sinistro ad rapiendum protenso, dextro vero frameam evaginatum ... compressam intenter, nigre dextram scuti partem conversus esse cernitur. Scuto incumbentem galeam militarem apertam regio diademate leopardem alterum usioquo in inferiori per omnia similem proferente ornatum. A summitate vero, sive cono galeae laciniis et lemniscis, hinc coerulei et flavis, illinc vero candidis et rubris ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Vankay, doc. 787, f. 5-7, lb. lat.

25. 1636 februarie 26, Viena. Împăratul *Ferdinand al II-lea* emite diploma de înnobilitare, prin care li se conferă, pentru merite, lui *Matei Kassay* din *Jalowa*, soției sale, *Dorothea Bertalan*, și fiilor săi, *Ioan* și *Ștefan*, titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 5 iunie 1636, privind publicarea diplomei în cauză în Scaumul de judecată al comitatului *Borsod*, cu sediul în cetatea *Szendrő*.

Blazonul: „Scut militar, drept în câmp albastru, pe o câmpie verde un soldat înveșmântat în roșu, arătând ca un tânăr, ținând cu mâna dreaptă o sabie, stânga sprijinind-o pe șold, fiind întors spre partea dreaptă a scutului. Pe scut un coif militar închis având deasupra o diademă regală din care iese până la mijloc un alt soldat, identic cu cel din scut. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta albaștri și aurii, pe stânga roșii și argintii, împodobind ambele margini ale scutului”.

Scutul are marginea superioară bombată, flancurile drepte, talpa rotunjită. Pe desen apar și alte caracteristici ale soldatului, anume: poartă barbă, are nasturii de la haină, brăul și cizmele aurii, căciula neagră. Pe scut mai apare, în interior de-a lungul flancului drept și a marginii superioare, o bordură neagră, care, fiind trasată cu o oarecare stângăcie, ar fi puțin probabil să fi fost desenată de vreun pictor din cancelaria regală. Coiful are marginea din aur și este așezat din față.

Blazonul este înconjurat de o ghirlandă din lauri verde ce are în părțile de sus și de jos câte o floare de trandafir argintie, butonată, din aur, delimitând un fond oval roz, câmpul între ghirlandă și cadrul dreptunghiular exterior, de aur, apare, pe reproducerea fotografică, de culoare albastră. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris fundum illius viridi campo interoccupante, in quo miles rubeo vestitu conspicuus forma iuvenili sinistra lateri initi, dextra vero acinacem vibrare, in dextram scuti partem conversus esse visitur. Scuto incumbentem galeam militarem clausam regio diademat ex eoque mediotenus prominentem alium militem inferiori per omnia similem proferente ornatum. A summitate vero sive cono galeae laciniis seu lemniscis hinc coeruleis et flavis, illinc vero rubris et albis in scuti extremitates sese diffundentibus et utrimque ipsum decenter exornantibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 27, original, lb. lat., pergament, semnat, sigiliul atârnat, cu ornamente (reproducerea în culori a blazonului), 1 filă. (Fig. 10).

Bibliografie: Schönherr Gyula, *op. cit.*, p. 194.

26. 1640 aprilie 14, Viena. *Împăratul Ferdinand al III-lea emite diploma de înobilare, prin care numitului Bernhardt Cannal, secretarul Cărmării Curții, precum și fraților săi, Stefan și Andrei, li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar.*

Blazonul: „Scut scartelat, ale cărui cartiere din spate jos și în față sus sunt roșii sau de culoarea rubinului, fiind tăiate pe diagonală de o bandă albă sau de culoarea argintului, în interiorul căreia se află un ȋpar cu capul îndreptat înainte; celelalte două cartiere sunt galbene sau de culoarea aurului, în fiecare găsimdu-se statura unui om încoronat reprezentat pe jumătate și într-o parte, îmbrăcat cu o haină neagră, cu mâna stângă sprijinită pe șold, în cea dreaptă ținând deasupra sa un inel galben sau auriu, cu o piatră prețioasă. Deasupra scutului se află un coif nobiliar de turnir liber, deschis, îndreptat în față, cu lambrechini în stânga negri și aurii și în dreapta roșii și argintii, pe care se află o coroană regală galbenă sau aurie, iar

deasupra omul descris în scut cu brațele întinse, ținând în ambele mâini câte un ȋpar asemănător cu cel existent în scut, cu capetele îndreptate în sus și spre om, blazonul și cimierul avute modificându-le, împodobindu-le și îmbunătățindu-le”.

Scutul are marginea superioară bombată, flancurile concave, talpa sub formă de arc trilobat. Culoarea ȋparului este neagră, strălucind auriu pe partea inferioară. Omul are la haina sa neagră brăul, nasturii, manșetele mânecilor și gulerul din aur. Coiful de turnir care timbrează scutul este albastru cu cinci grile, marginea, lănișorul și medalionul din aur.

Blazonul este înconjurat de o „inimă” ce are conturul violet. Fondul interior este albastru încărcat cu arabescuri auri. Împrejurul „inimii” un splendid cartuș rococo simetric format din fructe, flori de culori diferite și fâșii asemănătoare lambrechinelor de culoare verde și aurie care, uneori, par să se unduleze după margine. Compoziția are ca tenanți două personaje feminine, stând în șezut pe câte o câmpie verde cu iarbă, purtând fiecare pe cap câte o coroană de aur, deschisă cu patru fleuroane, cea din dreapta îmbrăcată cu un veșmânt violet, roșu-auriu și albastru, cea din stânga în verde-auriu, roșu-auriu, violet, sprijinind cu câte o mână „inima”, pe celalaltă ținând-o în poală. Întregul peisaj este încadrat într-un pătrat auriu. <<Ihr habtes Wappen und Kleinod geändert geziehrt und gebessert ... Ein quartierter Schilt, dessen hinder under und voroler ober Quartier roth oder rubinfarb, und jetwederes derselben in der Mitte schrembsweiss mit einem weiss oder silberfarben Strich oder Veldt abgetheilt, darinn nach der lengs ain Al mit dem Kopff auffwärts gericht. Die andere beide Quartier aber gelb oder goldfarb, und in jedtwederm derselben die Gestalt aines halben seitwärts gekerten gekrönten Manns, mit ainem schwarzen Rockh angethon, die lingge Handt an di Hüfft spreitzendt und ins rechten ainen gelb oder goldfarben Ring mit ainem Edelgestain über sich haltend. Ob dem Schilt ain freyer offener herwärts gekerter adelicher Turniershelm zur Rechten mit schwartz und gelb, und Linggen mit roth und weiss oder silberfarber Helmdecken und oben ainer gelb oder goldtfarben Königlichen Kron geziehrt, darauf der im Schildt beschriebene halbe Mann, mit baiderseits auszugestreckten Armen und in baiden Händen die im Schilt beschriebne mit den Köpfen auff – und ainwers gegen dem Mann gekerte Aln haltendt erscheinen thuet>>.

Diplome privilegiale, doc. 29. original, lb. germană, pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, parțial, degradat în capsulă de metal, sub formă de carte cu ornamente (blazonul pictat în culori și cu inițiale), 6 file. (Fig. 11).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 158.

27. 1644 ianuarie 26, Alba Iulia. *Gheorghe Rákoczi I, principele Transilvaniei, conferă lui Ioan Fetyko de Kövesligeth (în fostul comitat Maramureș, azi în Ucraina Subcarpatică) și fiilor săi, Simion, Ioan, Pintthe și Luca, diploma de*

innobilare și blazon; cu o notă tergală din 11 octombrie 1644 privind recunoașterea și publicarea diplomei la Sighet în Congregația comitatului Maramureș, consemnată de notarul Gheorghe Szalai de Sighet (Szigeth).

Blazonul: „Scut militar, pe azur un om redat în întregime, înveșmântat în verde, ținând cu mâna dreaptă o sabie scoasă din teacă, cu stânga un mănunchi de grâne coapte. Coif militar închis timbrat de coroana regală. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cuius campo sive arēa homo integer viridi indutus amictu, dextra ense evaginato, sinistra vero manibus, manipulum tritici bene maturi amplexare, adque latus suum stringere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus apprime variegatum. Ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Fettyko, doc. 207, f. 8, copie. lb. lat.

Bibliografie: Tagányi Károly, *op.cit.*, p.24; Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 65.

28. 1645 februarie 26, Bardejov. *Gheorghe Rákoczi I, principele Transilvaniei, conferă numiților Constantin și Ioan Vlad, Iacob și Nichita Hoda din Șieu (Sajo) diploma de innobilare și blazon; cu o notă tergală din 1645 privind recunoașterea și publicarea diplomei la Sighet, consemnare făcută de notarul comitatului Maramureș, Ioan Beőkényi.*

Blazonul: „Scut militar, pe albastru un braț omenesc, înzăuat, ținând în sus un pumnal scos din teacă și stropit de sânge. Pe scut, un coif militar închis, pe care este pusă o coroană regală împodobită cu pietre prețioase și mărgăritare scumpe, din care iese un braț omenesc similar cu cel din scut. Lambrechini de diverse culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cujus campo sive area brachium quoddam humanum lorica indutum pugionem evaginato sursum porrectum, et sanguine evictum tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema Regium atque unionibus et praecciosissimi margaritis decenter exornatum, ex quo iterum brachium humanum priori hand dissimile pugione evaginato arrepto evenire visitur. Ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Vlad (Șieu - Rozavlea), doc. 813, f. 2-3, copie. lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János, *Az 1754-55-ik évi országos nemesi összeírás. Máramaros vármegye (Conscripția pe țară a nobililor din anii 1754-1755. Comitatul Maramureș)*, în „Nagy Iván családtörténeti értesítő czimerekkel és leszármazási táblákkal”, II, 1900, p. 255-256; Tagányi Károly, *op.cit.*, p. 30.

29. 1646 ianuarie 1, Făgăraș. *Gheorghe Rákoczi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare și blazon lui Ioan Manoila de Berbești (Bárdfalva) în comitatul Maramureș; cu o notă tergală din 25 f.l. 1647 privind publicarea diplomei la Sighet, în Congregația Generală a comitatului amintit, consemnare făcută de notarul comitatens Ioan Beökönyi.*

Blazonul: „Scut militar, pe albastru un cocor redat cu penele naturale, stând cu un picior ridicat în care ține 3 spice de grâu. Coif militar închis timbrat de o coroană regală. Lambrechini de diverse culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cujus campo sive area Grus naturalis pennis suis depicta altero pede elevato tres spicas Tritici tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus apprime variegatum. Ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Manoilă, doc. 462, f. 18, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 134.

30. 1646 octombrie 10, Trnava. *Gheorghe Rákoczi I, principele Transilvaniei, acordă diploma de înnobilare și blazon lui Grigore Literatus alias Felseő Baniai din cetatea Huszt, de la curtea familială a comitelui Ștefan Bethlen de Iktar, precum și soției sale, Elena Nagy; cu o notă tergală din 16 martie 1649, sub semnătura lui Ioan Beökenyi, notarul comitatului Maramureș, despre publicarea diplomei în Congregația comitatului menționat, de la Sighet.*

Blazonul: „Scut militar, în câmp albastru, deasupra unei câmpii verzi un om redat în întregime înveșmântat într-o haină roșie, cizme aurii, căciulă și pantaloni maro, ținând în mâna dreaptă un condei de scriitor, în stânga o tulpină cu o floare de crin, pe frunza verde a acestuia o privighetoare cu aripile întinse, ciocul deschis”. Spațiul dintre marginea scutului și figurile heraldice descrise este încărcat cu romburi de culoare neagră – formate prin trasarea unor linii oblice din ambele părți. care se intersectează – și care au fiecare în unghiul inferior câte două frunzulițe mici. Coif închis cu marginea din aur poziționat $\frac{3}{4}$ spre dreapta. Coroana care timbrează scutul este deschisă, din aur, cu trei fleuroane. Lambrechinii, în dreapta roșii și argintii, în stânga albaştri și aurii. Scutul este de tip „Renăștere”, are marginea puțin îngroșată și în relief, extremitățile superioare retezate, flancurile puțin concave evazându-se ușor spre în jos, marginea superioară ușor bombată, talpa sub formă de arc trilobat.

Blazonul este înconjurat de o figură aproape ovală formată din îmbinarea, pe toată circumferința sa, a mai multor semicercuri asimetrice de culoare neagră. Fondul interior este verde și presărat pe alocuri cu câteva stelute negre și mici

ornamente florale; cel exterior, delimitat de un chenar dreptunghiular roșu-verde-negru, este liliachiu presărat cu arabescuri albastrii. La dreptunghiul care circumscrie întreaga compoziție, pe porțiunea verde-deschis apar câteva ornamente florale negre. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cuius campo sive area super viridi cespitate homo integer rubra veste indutus, dextra manum calamus scriptorium, sinistra vero florem lilya bicolorem tenere, ex cuius aducasa parte super viridi ramusculo, Philomela alis extensis, rostroque aperto sedere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema Regium gemmis atque unionibus decenter adornatum. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

<<Az ép eredetiről a fejedelem sárga viaszok pogácsába nyomott vörös pecsetje megrepedve s 1/4 részében megolvadva kék, arany, rózsaszín és fehér sodrott selyem zsinóron függ. A pajzsbeli alak csizmája sárga, öve barna, Kucsomája barna prém, bélesének színe teljesen lekolott, úgy a nadrág- és a fülemile barna. Takaró vörös-ezüst, Kék-arany. A pajzs feketével kockázolt.

1908 VII/2

Petrovay>>

Diplome privilegiale, doc. 30, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, sigiliu atârnat, parțial degradat, restaurat, blazonul și inițialele pictate în culori, 1 filă, și *Seria Familiei nobile maramureșene - familia Felső Banyai de Huszt*, doc. 215, f. 1, cu o reproducere alb-negru a stemei posesorului amintit, făcută de Petrovay în 1908 VII/2, cât și unele adăugiri în limba maghiară referitoare la sigiliul atârnat al diplomei, șnurul de prindere al acesteia, cromatica cizmelor, căciulii și pantalonilor personajului din scut, și care nu sunt menționate în descrierea originală a stemei, la fel ca și cea a lambrechinelor și a romburilor de pe scut. (Fig. 12).

Bibliografie: Sándor Inre, *Czimerlevelek (Scrisci cu blazon)*, vol. II (1629-1660), Cluj, 1912, doc. 242, p. 62; Petrovay György, *op. cit.*, p. 160; Schönherr Gyula, *op. cit.*; Tagányi Károly, *op. cit.*, p. 24.

31. 1647 martie 25, Alba Iulia. *Gheorghe Rákóczi I., principele Transilvaniei, conferă lui Nicolae Boier de Săcel (Szacsal), soției sale, Bekle Anna, fiului lor Farkas și fiicelor Sofia și Borbala diploma de înnobilitare și blazon; cu o notă tergală din 1647 iunie 25 privind publicarea diplomei la Congregația nobiliară a comitatului Maramureș de la Sighet, consemnare făcută de notarul comitatens Ioan Beökényi.*

Blazonul: „Scut militar, drept, triunghiular, din partea de sus până jos se observă o linie despărțitoare, pe dreapta argint (alb, în text), pe stânga roșu, în partea de jos [a scutului] două stânci, una mai înaltă și alta mai joasă, în vârful celei dintâi un arbust înverzit ce susține <deasupra> o coroană regală <din aur> spre înălțimi, pe cea de-a doua este redat un om în întregime, cu <haina verde, brâu alb, căciulă roșie, cizme galbene>, ce se străduiește și asudă, fără conținere, ca să urce pe

cealaltă stâncă de unde, apucând arbustul cu coroana, din rădăcină, să le smulgă de aici și să le aducă în alt loc. Deasupra scutului este un coif militar închis (poziționat spre dreapta) având deasupra o diademă regală împodobită cu pietre prețioase din care se vede ieșind o sabie însângărată. Lambrechini de felurite culori de o parte și de alta a scutului” (pe reproducerile alb-negru cuprinse în diverse lucrări, aceștia apar, codificat, albaștri-aurii și roșii-argintii).

Scutul este de tip „Renaștere” cu marginea superioară puțin bombată, extremitățile de sus retezate, flancurile concave, talpa sub formă de acoladă. <<Scutum videlicet militare erectum triangulare, a summo ad calcem lineola quadam existente, hinc albi, inde rubei colorum distinctum fundum ejus rupes quodam bijugis, partibus quidem altera sublimiori, alteram vero decliviori emergens occupat, cujus in altiori cacumine, palmae virentis arbusculus Coronam Regiam exaltare, et quasi in altum producere contendere in declivore vero rupe homo quidam integer, curiis, et fatigiis intendus in rupem alteram conscendere, indequi palman cum stirpe, et corona inherente, quasi effodere indeque in alium conabundus vele deducere locum indefessus laborare, et sudare visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis, et unionibus eleganter ornatum, ex quo iterum gladius cruore madens emergit. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines <ipsius scuti> pulcherrime ambiunt et exornant>>.

30

Familii nobile maramureșene – familia Bojer de Szacsal, doc. 97, f. 1-2, copie. lb. lat. (Fig. 30).

Bibliografie: *Adel von Siebenbürgen...*, pl. 68; Schönher Gyula, *op. cit.*; Sándor Imre, *op. cit.*, doc. 243, p. 62-63; Petrovay György, *op. cit.*, p. 157-158; Tagányi Károly, *op. cit.*, p. 13.

32. 1649 februarie 1, Alba Iulia. *Gheorghe Rákoczi al II-lea, principele Transilvaniei, conferă numișlor Nicolae, Ștefan, Grigore, Francisc, Ioan și din nou Grigore Pap, alias Dragus de Desești (Deszefalva), diploma de înnobilare și blazon; cu o notă tergală din 16 martie 1649 privind recunoașterea și publicarea diplomei, operațiune făcută de Ioan Beőkenyi, notarul comitatului Maramureș.*

Blazonul: „Scut militar, în câmp roșu-sângerieu un leu de culoare naturală, cu gâtul și ochii mânioși, întorși, culcat, pe care stă un bărbat îmbrăcat într-o mantie

31

insidentem, amictuque militare splendide exornatum ac veluti discedere volentem gesta bunde instruere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus apprime variegatum. Ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Scutul apare la Siebmacher, drept cu talpa rotunjită, iar coiful de pe scut cu cinci grile din aur, lanț și medalion, așezat din față și timbrat cu o coroană regală deschisă, din aur, cu trei fleuroane. Lambrechini de felurite culori.

Familii nobile maramureșene – familia Pap (Desești și Mera), doc. 558, f. 34-35, copie, lb. lat. (Fig. 31).

Bibliografie: *Adel von Siebenbürgen...*, pl. 141; Tagányi Károly, *op.cit.*, p.21; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 159.

33. 1649 decembrie 8, Cluj. *Gheorghe Rákóczi al II-lea, principele Transilvaniei, conferă lui Ioan Birtalan de Sighet (Szigeth) și fratelui său Mihai diploma de înnobilare și blazon; cu o notă tergală din 28 decembrie 1649 privind publicarea diplomei în Congregația nobiliară de la Sighet, operațiune consemnată de Sigismund Szegegy de Sighet, notarul comitatului Maramureș.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru, în partea de jos, o câmpie verde pe care este redat un porumbel alb stând pe un laur ținând în cioc o ramură verde, deasupra două stele cu raze aurii. Scutul este acoperit de un coif militar cu grătar, timbrat de o coroană regală din care iese un alt porumbel identic cu cel din scut. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta verzi și aurii (galbeni în text), pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cujus fundum viridis campus seu cespes occupat, in quo columba quodam lauro assistens candido colore depicta, aere compresso ramum viridem intertendo gestare, duabus vero fixis stellis radios aureos diffundentibus tota illustrari cernitur, Scuto incumbit galea militaris craticulatis regio diademata alteram itidem columbam inferiori per omnia similem proferente ornata. A Summitate vero sive cono galeae

lacinii seu lemnisci hinc virides et flavi, illinc autem candidi et rubicundi in scuti extremitati ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Bertalan sau Birtalan, doc. 77, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Tagányi Károly, *op.cit.*, p.12; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 50; Petrovay György, *op. cit.*, p. 157.

34. 1658 f.l. 7, Oradea. *Gheorghe Rákoczi al II-lea, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon numiților Ioan Horvat și Many Burda de Lemniu (Lemény). Ștefan Lázár de Șasa (Sásza), Ioan Kosan, Theodor Bozga și Abraham Rada în Căuaș (Kavas), Gabriel, Igantiu și Alecse Flora în Prehuca (Proeluka), Ioan Orosz în Vima Mică (Dragavilma), Heliae Drula în Ciocmani (Csokmany), Mihail Csürke în Toplița (Toplicza), Theodor Daniel în Fersig (Fejerszeg), Ștefan Lázár în Purcăreț (Purkerétz), Theodor Tartzal, Grigorie Keresztén, Petre Tártza, Gheorghe Trif și Petre Lup de Cărbunari (Karbunar), Mihail Dancs în Boiu Mare (Nagy Buny), Ioan Ats în Valea Chioarului (Gaura), Martin Slen în Dolheni (Dolfalva), Ioan Onka și Ioan Mik în Șomcuta Mare (Somkut), Ioan Buda în Mireșul Mare (Nagy Nyires), Petre Kontz, Ioan Kopsa în Coruia (Korulya), Luca Illyei în Prislop (Kis Bun), Grigorie Kozma în Făurești (Fäurest), Ioan Trofiei și Ioan Gligan în Remetea Chioarului (Remete), Grigorie Márk în Finteușul Mic (Alsó Fentös), Ioan Koszta, alias Korna, în Băbeni (Arany Mező) și Ioachim Bodgya în Sălmița (Szelmitze), pușcași din districtul Chioar și fostul comitat Solnocul Interior.*

Blazonul: „Scut militar, pe câmp albastru un călăreț înarmat, în tunică verde, cizme galbene, cușmă cu pană, ținând cu mâna dreaptă o arcebuză, în stânga având frâul calului. Deasupra un coif militar deschis sau cu grile din aur, având deasupra o coroană regală din aur împodobită cu pietre prețioase”. Lambrechini pe dreapta roșii-argintii, pe stânga albaștri-aurii (în text lambrechinii sunt de diferite culori).

Este evident că pictarea stemei nu este opera unui artist din cancelaria princiară. Este posibil ca beneficiarul să fi renunțat să comande pictarea blazonului pe diplomă. Pe acest exemplar, aflat la Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale, spațiul rezervat stemei pare să nu fi fost completat decât mai târziu, probabil de un autor amator, după vreun model extras dintr-o carte sau din simpla descriere din text și cu niște culori de o calitate inferioară. Figurile heraldice din scut nu sunt reprezentate corect, întrucât călărețul și calul (care nu are trăsăturile acestui animal) trebuie să fie orientați spre dreapta și nu spre stânga, iar arma (care în reproducere nu prea pare să fie) trebuia ținută în mâna dreaptă, și nu în cea stângă. Totodată, nici coifuri și nici lambrechinii, argintii și aurii, sau coroana regală nu se disting prea clar.

Totuși, conform compoziției pictate, scutul este de tip „Renaștere”, cu marginea de sus puțin bombată, extremitățile superioare retezate, flancurile

aproape drepte, talpa sub formă de arc trilobat. Centrul scutului este delimitat în jumătatea de sus de o fâșie subțire neagră care urmărește conturul scutului fără să-l atingă. Blazonul este înscris într-un chenar rectangular negru-maroniu, ce are în cele patru unghiuri câte un arc de cerc de aceeași cromatică. Fondul interior este șters pe alocuri având o culoare nedefinită. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cujus campo sive area eques quidam armatus sago viridi, pileoque cristato amictus dextra<manu sclopetum vulgo> Terseniensem tenere, sinistra autem equi habenas dirigere visitur, supra scutum galea militaris aperta sive craticulata est posita quam contegit diadema Regium gemmis et unionibus practiosis eleganter exornatum ex cono autem galeae teniae sive lemnisci, variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines ipsius scutum pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Colecția Documente foi volante, cu material provenit de la familia Micu Gheorghe din Șomcuta Mare, doc. 1/1658, orig., lb. lat., pergament, restaurat, cu blazonul pictat în culori în frontispiciul diplomei. (Fig. 13).

Bibliografie: *Adel von Siebenburgen...*, pl. 118.

35. 1659 ianuarie 11, Dej. *Acatiu Barcsai, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Stephan Geréb de Reteag (Retteg), soției sale, Caterina Fejér, fiului lor Stephan și fiicei Sofia; cu o notă tergală din 20 februarie 1659, consemnată de notarul comitatului Solnocul Interior, Nicolae Csoma de Reteag, privind proclamarea și publicarea diplomei la Dej (Deës) în Congregația generală a nobililor din comitatul menționat.*

Blazonul: „Scut militar, drept, în câmp albastru un om redat în întregime, înveșmântat în tunică albastră, ținând în mâna dreaptă un baston de lemn, în stânga trei spice de grâu. Conform picturii, coiful care timbrează scutul este cu grile, lanț și medalion, orientat din profil spre stânga, având deasupra coroana deschisă cu trei fleuroane”. Scutul este de tip „Renaștere”, marginea de sus puțin bombată, extremitățile superioare retezate, flancurile concave, talpa în formă de arc trilobat. Lambrechini de diverse culori. <<Scutum militare erectum coelestini coloris, in cujus campo, sive area homo integer coerulea inductus tunica, dextra baculum ligneum, sinistra vero tres spicas triticeas tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris aperta est posita, quam contegit diadema regium gemmis unionibusque decenter insignitum. Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Geréb, doc. 243, f. 1-2, copie, lb. maghiară și latină, cu desenul blazonului în alb-negru, realizate de Petrovay în 1908. (Fig. 32).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 160-161.

36. 1659 august 22, f.l. *Acatiu Barcsai, principele Transilvaniei, conferă titlul de nobil și blazon pușcașilor Luca Péter, Stefan Koncz, Petre Koncz, Ivan Kopsa și Ioan Nagy de Coruia (Korulya), Theodor Tarcza, Damian Tarcza, Gheorghe Triff, Gheorghe Krissán, Wolfgang Péter din Cărbunari (Garbonázt), Grigore Kozma și Ladislau Paska din Făurești (Kovács Kapolnik), Luca Koncz, Philipp Koncz, Simion Koncz și Simion Csokás din Cărpiniș (Gyertyanos).*

Blazonul: „Scut militar, drept, triunghiular, în câmp albastru un călăreț înarmat, cu tunica verde, căciulă neagră cu pană, cizme aurii, ținând în mâna dreaptă o pușcă, în stânga frâul calului”.

Conform reproducerii blazonului la Siebmacher, coiful care timbrează scutul este cu grile din aur, lăncișor și medalion, orientat puțin spre dreapta, surmontat de coroana deschisă, din aur, cu trei fleuroane. Lambrechini în dreapta albaștri și aurii, în stânga roșii și argintii (în descrierea din text sunt de diferite culori).

33

<<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, triangulare in cuius campo sive area eques quidam armatus sago viridi, pileoque cristato amictus dextra manu Sclopetum vulgo Tesenyensem dictum tenere, sinistra autem habenas equi dirigere visitur. Supra scutum galea militares aperta sive craticulata est posita quam contegit diadema Regium gemmis et unionibus praetiosis eleganter exornatum ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines ipsius scutum pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Fond Familia Augustin și Alex. Ciocaș din Cărbunari, doc. 25, ce conține copia diplomei într-un transumpt original emis de Conventul din Cluj-Mănăstur în 23 mai 1829, la cererea fraților Zaharia, Ștefan, Simion, Gabriel, Moise și Nichita Ciocaș din Cărpiniș și din dispoziția de aprobare a împăratului Francisc I, lb. lat., sigiliu timbrat, 6 file, parțial deteriorate, fără blazonul pictat. (Fig. 33).

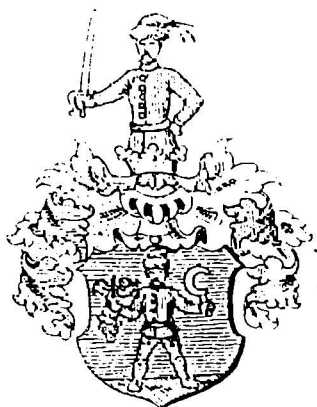
Bibliografie: Adel von Siebenburgen..., pl. 118, 136.

37. 1662 iulie f.z., f.l. *Împăratul Leopold I conferă diplomă de înnobilare și blazon lui Ersektyváry, alias Németh, soției sale, Dorothea Balogh, fiilor lor George, Mihail, Nicolae și Ioan, și fiicelor Elisa și Catharina; cu o notă tergală din 16 martie 1663 privind recunoașterea și publicarea diplomei în cetatea Nagy Kapos, comitatul Ungh (Ungaria).*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru în partea de jos o câmpie verde deasupra căreia o coroană împodobită cu pietre prețioase din care iese un braț omenesc cu o mânecă roșie până la cot, ținând o rămurică. Scutul acoperit de ur. coif militar cu grătar sau deschis având deasupra o coroană regală din care iese un braț omenesc identic cu cel din scut. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris fundum illius viridi campo occupante, super quo autem Diadema pretiosis gemmis Lapillis ac ... exornat ... brachium humanum rubra manica vestitum cubitotenus innixam ramusculas tenere visitur. Scutum incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam Regio Diademate brachium inferiori per omnia conforme proferentem ornatum. A summitate vero sive ... seu lemniscis hinc flavis et coeruleis, illinc autem candidis et rubris in scuti extremitate diffundentibus ... >>.

Fond Prefectura județului Maramureș. Seria Familii nobile maramureșene, doc. 196, f. 1-5, copie, lb. lat., fără blazon pictat.

38. 1662 august 19, Bratislava. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnoilare și blazon lui Ștefan Veres și soției sale, Kegyes Sofia; cu o notă tergală din 22 ianuarie 1664 privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația nobiliară a comitatului Bereg.*

34.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru în partea de jos pe o câmpie verde stă un soldat, îmbrăcat în tunică și pantaloni roșii, cizme aurii, căciulă roșie din blană de jder, împodobită cu trei pene negre de vultur, ținând în mâna dreaptă un ciorchine de strugure cu trei frunze de viță-de-vie, în stânga un cuțit de tăiat (ciorchini de struguri) întors. Scutul este acoperit de un coif militar cu grile din aur așezat din față, surmontat de o coroană de aur, deschisă, cu trei fleuroane din care iese pe jumătate un alt soldat identic cu cel din scut, ținând cu mâna dreaptă o sabie, stânga sprijinind-o pe șold. Lambrechini pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, fundum

illius viridi campo inter occupante, super quo integer vi ... militaris tunica rubra indutus, capite pileo rubeo, pelle mardurina subducto, ac temis plumis nigris aquilinis ornato, manuum dextra racemum „Eotri”, sinistra vero falcem viriscissorium tenere obversus stare, visitur, scuto incumbentem, galeam militarem craticulata ... ex cosque alium virum militarem inferioris similem inquinu tenus eminentem, manum pri ... sinistra lumbo fuscidentem dextra autem fuscinatam acinacem vibrantem proferente ... lemnisci, hinc flavis et coeruleis, illinc autem

candidis et rubris ...>>.

Conform reproducerii alb-negru a stemei familiei amintite, din lucrarea lui Nyulásziné Straub Éva, scutul este de tip „Renăștere”, cu marginea de sus bombată, extremitățile superioare retezate, flancurile concave, talpa în formă de acoladă.

Familii nobile maramureșene – familia Veres, doc. 802, f. 2-4, copie, lb. lat. (Fig. 34).

Bibliografie: Nyulásziné Straub Éva, *Őt évszázad címerei a Magyar Országos Levéltár címereslevelein (Blazoanele a cinci secole pe diplomele de înnobilare existente în Arhiva Națională din Ungaria)*, Budapesta, Editura Corvina, 1987, fig. 693, p. 200; Szent-Imrei Tamás, *Czímereslevelek Bereg vármegye levéltárában (Diplome de înnobilare cu blazonul în Arhiva comitatului Bereg)*, în „Nagy Iván családtörténeti értesítő címerekkel és leszármazási táblákkal”, II, 1900, p. 229-231.

39. 1662 noiembrie 23, Făgăraș. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare și blazon numiților Ioan și Măxim Gyermán de Rohia (Lăpuș), din fostul comitat Solnocul Interior.

Blazonul: Scut triunghiular, în câmp albastru pe o câmpie verde un călăreț, pe un cal alb care stă cu picioarele dinapoi pe câmpie, cu cele dinainte ridicate în salt, ce are pe el un valtrap roșu, călărețul având tunică verde, cizme galbene, pălăria neagră cu pană roșie, ținând cu mâna dreaptă o arcebuza sau pușcă Tersenyi ridicată în sus, cu stânga frâul calului. Scutul este timbrat de un coif militar închis cu viziera și marginea din aur, așezat din față, având deasupra o coroană deschisă, cu trei fleuroane din aur, încrustată cu pietre prețioase. Lambrechinii, pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii, au ramuri multiple, îmbinate, cele superioare se bifurcă, iar unele extremități suie din nou și se înconvoaie depășind la înălțime chiar și coroana care timbrează coiful amintit.

Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri verde, aproape rotundă, puțin aplatizată în părțile de sus și de jos. Fondul interior este liliachiu, încărcat cu arabescuri. În partea superioară și inferioară, în exteriorul ghirlandei, dar care pătrund puțin și în interior, apar câte două panglici roșii ce se ondulează spre dreapta și stânga acesteia. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris triangulare, in cuius campo sive area, eques quidam armatus sago vîridi pileoque cristato amictus. manum dextra sclopetum vulgo Tersenyi puska nuncupatum teneré, sinistra vero habenas equi dirigere visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum, ex cono autem galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Fond Familia Gherman de Rohia, doc. 1, orig., lb. lat., pergament, sigiliu atârnat în capsulă din lemn, cu reproducerea blazonului în culori. (Fig. 14).

Bibliografie: Ioan Cavaler de Pușcariu, *op.cit.*, I, p. 70; II, p. 120.

40. 1663 februarie 10, Sighișoara. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilare pentru familia Bud Csora din Groși (Lăpuș), acordând numișilor Ignațiu și Ioan Bud titlul de nobil și blazon nobiliar.*

Blazonul: „Scut militar, drept, în câmp albastru, pe o câmpie verde stă un urs străpuns de o lance. Coif militar închis, timbrat de coroana regală. Lambrechini de diverse culori”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cujus campus cespes viridis occupat, in quo Ursus lancea transfixus stare visitur ...>>.

Fond familia Bud Csora (Cioară) din Groși (Lăpuș), doc. 1/1663, original, lb. lat., pergament, rupt și deteriorat, sigiliu atârnat căzut.

Bibliografie: Tagányi Károly, *op.cit.*, p.15.

41. 1663 februarie 16, Sighișoara. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare și blazon pușcașilor Nicolae Român de Jugăstreni (Csugásztra) și Luca Bode de Vima Mică (Dragavilma).*

35

Blazonul: „Scut militar, drept, triunghiular, albastru, pe câmp un călăreț înarmat, tunica verde, cușma cu pene, ținând în mâna dreaptă o arcebuza, numită popular pușca Tersenyi, în stânga frâul calului. Peste scut se află un coif militar închis, având deasupra o diademă regală împodobită cu pietre prețioase. Din vârful coifului curg lambrechini de felurite culori, împodobind ambele laturi ale scutului”.

Conform reproducerii stemei la Siebmacher, coiful este cu grile din aur, lanț și medalion, așezat spre dreapta. Lambrechinii pe dreapta aurii și albaştri, pe stânga argintii și roșii. Scutul este de tip „francez modern”, drept, cu talpa în acoladă. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris triangulare, in cujus campo, sive area Eques quidam armatus, sago viridi, pileoque cristato amictus, manum dextra sclopetum, vulgo Tersenyi pusca nuncupatum tenere, sinistra vero habenas equi dirigere visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum, ex cono autem galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Colecția Documente familia Bodea (Bogve) din Vima Mică, doc. 12, 12 a și 12 b, copie, lb. lat., datată la Cluj în 26 martie 1791, fără reproducerea blazonul. (Fig. 35).

Bibliografie: *Adel von Siebenbürgen...*, pl. 67, 150; Tagányi Károly, *op.cit.*, p.12; Ioan Cavaler de Pușcariu, *op.cit.*, I, p. 29; II, p. 31.

42. 1663 iulie 9, Vințul de Jos. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de nobilitate și blazon lui Tivadar Lasin din Apșa de Jos (Also Absa); cu o notă tergală din 11 decembrie 1663 privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația nobiliară a comitatului Maramureș, de la Sighet, consemnare făcută de notarul Scaunului comitatului menționat, Sigismund Szegedy.*

Blazonul: „Scut militar, pe albastru o câmpie verde pe care este o coroană aurită de unde <<iese>> un om ținând în mână dreaptă o lance și <<străpungând>> un urs care stă. Pe scut un coif militar închis având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase din care iese o lance înmuiată în sânge de urs. Deasupra, într-o coroană de lauri, este scris cu litere aurite: <<trăiește, fii în putere>> (vive, vi es). Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, cujus fundum cespes viridis occupat, in quo Corona aurea est deposita, unde homo quidam dextra lanceam tenere, interque pinas urso insidiari visitur. Supra scutum autem galea militaris clausa est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis atque unionibus decenter exornatum, ex quo lancea ursino tincta cruore erigitur, qua transfixa im marce seibili texta de lauro Corolla aureis Characteribus depositum haec intra se continet epigraphe: vive, vi es, ex cono vero galeae teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Vlasin de Apșa, doc. 814, f. 1-2, copie, lb. lat.

43. 1664 noiembrie 16, Sighișoara. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Stefan Nagy de Nagy Győr și fiilor săi Stefan și Iosif Nagy; cu o notă tergală din 1 septembrie 1665 privind recunoașterea și publicarea diplomei în Congregația generală a comitatului Maramureș de la Sighet, notificare făcută de Sigismund Szegedy, juratul notar al comitatului menționat.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pătrat, pe albastru în partea de jos o câmpie verde pe care stă un leu având culoarea naturală, redat întreg, ținând cu laba dreaptă din față o sabie scoasă din teacă, cu stânga un pom de aur. Pe scut un coif militar deschis, având deasupra o diademă regală împodobită cu pietre prețioase din care iese un braț omenesc ținând un pumnal. Lambrechini de diverse culori (lemnisci varior color)”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris quadrangulare, cujus fundum cespes viridis occupat, in cujus campo seu aurea leo integer naturali suo colori depictus dextro anteriore pedum gladium evaginatum, sinistro vero pomum aureum tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris aperta est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter exornatum, unde brachium quoddam humanum pugionem tenere conspicitur, ex cono autem galeae, teniae seu lemnisci varior color ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Győri alias Nagy- Győri, doc. 275, f. 2-3, copie, lb. lat.

44. 1666 februarie f.z., Făgăraș. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon numișilor Ladislau, Francisc, Elie și Luca Pap de Vajnágh; cu o notă tergală privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația nobiliară a comitatului Maramureș, consemnare făcută de Ioan Zagoni, notarul comitatului amintit, în data de 28 septembrie 1666.

36

Blazonul: „Scut militar, în câmp albastru un braț omenesc retezat din umăr, ținând o sabie goală cu vârful în sus. Coif militar închis, timbrat de o coroană regală împodobită cu pietre prețioase. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cujus campo sive area Brachium quoddam humanum, humerotenus resectum frameam nudatam tenere, sursum fortiter vibrare conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter exornatum. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci

variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Pap (Darva, Vajnağ etc.), doc. 551, f. 3-4, copie, lb. lat. (Fig. 36).

Bibliografie: *Adel von Siebenburgen...*, pl. 210.

45. 1667 iunie 26, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Gheorghe Igyvártó din Sighet (Sziget) și fiilor săi Mihai, Gheorghe și Paul; cu o notă tergală din 8 martie 1670 la Alba Iulia și 1670 la Sighet, privind proclamarea și publicarea diplomei, consemnare făcută de Ioan Zagoni, jurat notar al comitatului Maramureș.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru un om înzăuat stând drept, ținând în mână dreaptă un mănunchi de săgeți. Pe scut, un coif militar închis ce are deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase. Lambrechini de felurite culori”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris in cujus campo sive area homo quidam cataphractus erectus stare et dextra manu fasciculum sagittarum tenere visitur, supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus decenter exornatum; ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Igyvártó, doc. 309, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 161; Schönherr Gyula, *op. cit.*

46. 1669 iunie 6, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Ioan Ats, alias Orosz, din Câmpulung pe Tisa (Hoszsuzmező) și fiilor săi Paul, Andrei, Ioan și Ștefan; cu o notă tergală din 11 iulie 1669 privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația comitatului Maramureș, de la Sighet. •

Blazonul: „Scut militar drept, pe albastru un om îmbrăcat ca un tâmplar ținând o bucată de lemn și cioplit-o cu o secure. Pe scut, coif militar închis, deasupra căruia se află o coroană regală. Lambrechini de felurite culori”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, in cujus campo sive area homo quidam fabri instar lignarii similis habitu et actu-cianti frustum ligni tenere securique identidem asciare visitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema Regium gemmis atque unionibus apprime variegatum, ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Orosz (Câmpulung pe Tisa), doc. 542, f. 77-78, copie, lb. lat.

Bibliografie: Joódy Pál, *op.cit.*, p. 158.

47. 1669 noiembrie 16, Mediaș. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Nicolai Mészáros de Szinaviczka și fratelui său Simion Mészáros; cu o notă tergală de la aceeași dată privind publicarea diplomei, consemnare făcută de Ioan Zágony, jurat-notar al Scaunului de judecată al comitatului Maramureș.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru un braț omenesc drept, înveșmântat în zale, cu mânășă din fier, ținând un pumnal scos din teacă cu vârful în sus, iar din mânerul acestuia ies lauri victorioși înverziți, ca o coroană a virtuții. Pe scut este un coif militar închis, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care ies trei ramuri verzi de lauri, pe cea din mijloc o pasăre mică, liniștită, o privighetoare ținând în cioc o <<plăcuță>> pe care se citește <<Pentru altare și cămine” (PRO ARIS & FOCIS) ca și cum ar cânta îndemnând să se lupte cu putere pentru patrie, până la moarte; din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga roșii și argintii>>. <<Scutum videlicet militare erectum, coelestini coloris triangulare, in cujus campo sive area dextrum hominis brachium, lorica & manus ferrea chyrotheca vestitum et induta mucronem vagina districtum sursum recta porrectam vibrare; ac ex ejusdem mucronis capulo lauras viridis victrices np. Diadema virtutis exurgere visitur: Supra scutum autem galea militaris clausa, est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis et unionibus, decenter undiquaque exornatum, variegatum: ex quo rursum laurus triramis, nativa viriditate decora

exrescere, ac super medio ejusdem ramulo quiescens avicula quodam philomela vocari solita schedulam cui inscriptum legitur: PRO ARIS & FOCIS: Quasi dulcem Patriam ad internecionem usque viriliter esse propugnandam, hortanti similis cautillaret, rostro gestare conspicitur: ex cono vero galeae, teniae sive lemnisci, hinc flavi & coelestini inde rubri & candidi coloris, egregie defluentes ...>>

Familii nobile maramureșene – familia Mészáros, doc. 485, f. 27-28, copie, lb. lat.

48. 1670 martie 4, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilitare, prin care, posedând și scrisoarea de eliberare (litterae manumissionales) emisă de Petru Karolyi de Sărăsău (Szarvaszo) și de soția acestuia, Maria Petrovai, numitului Ioan Balas de Apșa de Jos (Also Apsa) li se conferă titlul de nobil și blazon nobilar; cu o notă tergală din 23 iulie 1670, semnată de notarul comitatului Maramureș. Ioan Zagoni, privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația generală a comitatului amintit.

37

supra scutum autem galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema Regium gemmis atque unionibus decenter exornatum ex cono autem galeae, teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque partes ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Pe stema reprodușă în Siebmacher, scutul este de tip „Renaștere”, cu marginea de sus bombată, extremitățile superioare retezate, flancurile concave, talpa în formă de acoladă. Coiful este cu grile de aur, lanț și medalion, așezat spre dreapta. Sabia ținută de braț este cu mânerul din aur, curbată și cu lama ce se îngroașă treptat de la bază către vârf. Lambrechini pe dreapta albaștri și aurii, pe stânga roșii și argintii.

Diplome privilegiale, doc. 36, original, lb. lat., pergament, sennat de principe, cu sigiliu atârnat în capsulă din lemn. (Fig. 37).

Bibliografie: Schönherr Gyula, *op. cit.*; Adel von Siebenbürgen..., pl. 113.

49. 1670 martie 4, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon numiților Petru și Ignatiu Tupicze de Crăciunești (Karacsonfalva), iobagi, pentru merite deosebite în slujba

ambasadorului Franciscus Korda, în timpul războiului purtat cu turcii, și pentru loialitate.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru un om redat în întregime, înveșmântat în verde, înarmat bine, stând pe un cal, ținând cu mâna dreaptă o sabie scoasă din teacă. Pe scut, un coif militar închis, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase. Din vârful scutului curg lambrechini de diverse culori împodobind ambele margini ale scutului”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris, in cujus campo sive area homo integer viridi veste indutus, bene armis instructus griseo insidens equo, dextra manu extensa romphaeam evaginatam sursum tenere conspicitur; supra scutum autem galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum. Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque partes ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Colecția de documente învățător Nicolae Pipaș, doc. 4/1670, original, lb. lat., pergament, fără reproducerea blazonului.

Bibliografie: Joódy Pál, *op.cit.*, p. 212; Ioan Cavaler de Pușcariu, *op.cit.*, I, p. 6; II, p. 386; Illéssy János, *op.cit.*, p. 255.

50. 1670 martie 8, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilare și blazon lui Ioan Balas din Apșa de Jos (Also Apsa).

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru un braț omenesc retezat din umăr, înveșmântat în zale, ținând în sus o sabie scoasă din teacă. Peste scut, un coif militar închis, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase. Lambrechini de diverse culori”. Descrierea este asemănătoare cu cea din diploma emisă în 1670 martie 4 pentru Petru Karolyi de Sărăsău și același Ioan Balas de Apșa de Jos. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris in cujus campo sive area brachium quoddam humanum, humerotenus resectum, lorica indutum, romphaeam evaginatam sursum tenere conspicitur. Supra scutum autem galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum. Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque partes ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

38

Pe stema repodusă la Siebmacher, scutul este drept, cu talpa rotunjită. Sabia are apărătoarca din aur și lama dreaptă, care se subțiază treptat de la bază către vârf. Coiful este cu 5 grile din aur, lanț și medalion, așezat din față. Lambrechini pe dreapta albaștri și argintii, pe stânga roșii și argintii.

Familii nobile maramureșene – familia Balas din Apșa de Jos, doc. 26, f. 1-2, lb. lat. (Fig. 38).

Bibliografie: *Adel von Siebenbürgen...*, pl. 55; Petrovay György, *op. cit.*, p. 157.

51. 1670 aprilie 25, Viena. *Împăratul Leopold I îi conferă lui George Bagossy nobilitatea și blazon.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru o câmpie verde pe care este redată o cinstită doamnă, cam de 50 de ani, șezând pe un scaun, într-un veșmânt în întregime din mătase, în negru și alb, ca niște valuri, în fața ei observându-se trei tineri îmbrăcați soldățește, stând ca fiii adoptați, având mâinile întinse și cărora ea le oferă daruri. Scutul este acoperit de un coif militar cu grătar, adică deschis, având o coroană regală din care iese un braț omenesc înzăuat, ținând în pumn, cu putere, o sabie scoasă din teacă. De o parte și de alta lambrechini, pe dreapta auri și azurii, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum, coelestini coloris, fundum illius viridi latepatienti campo interoccupatente; in quo honesta quodam matrona, forma annos circiter quinquaginta repraesentatis, in sella sedens veste nigri coloris holosericea & albo acque seriac figuris instar undarum expreis antipendio amicta tribus iuvenibus militari forma conspicuis, iisdemque in filios adoptatis coram se adstantibus expansis manibus Bona sua distribuere visitur, Scuto incumbentem galea militarem craticulatam, sive apertam Regio Diademate brachium Humanum cataphractum evaginatam acinacem vola fortiter comprimendo proferentem ornatam. A summitate vero sive cono galiae lacinii seu lemnisci hinc flavis et coeruleis, illinc autem candidis et rubris>>.

Familii nobile maramureșene – familia Bagossy, doc. 23, f. 1, copie, lb. lat.

52. 1670 octombrie 2, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon numișilor Paul și Simion Krisely de Visk; cu o notă tergală din 29 octombrie 1670 privind recunoașterea și publicarea diplomei în Congregația comitatului Maramureș de la Sighet, consemnare făcută de Ioan Zagoni, notarul Scaunului de judecată al comitatului amintit.*

Blazonul: „Scut militar, drept, triunghiular, pe câmp albastru o stâncă în vârful căreia se află o acvilă în culoare naturală, cu aripile întinse, stând pe un picior, în celălalt ținând un pumnal. Coif militar închis, timbrat de coroana regală. Lambrechini de felurite culori”. <<Scutum videlicet militare erectum, coelestini coloris triangulare, in ejus campo sive area rupes quadam insurgere, ac in summitate Aquila naturali sua colore depicta uno pede alis expansis stare, altero autem mucronem nudatum tenere visitur. Supra scutum autem galea militaris clausa est posita quam contegit Diadema regium gemmis et unionibus decenter exornatum; ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Kryselyi, doc. 415, f. 6-7, copie, lb. lat.

53. 1670 octombrie 2, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilitare, prin care numiților Andrei Zay din cetatea Teceu (Técső), precum și fiilor săi, Gheorghe și Ștefan, li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar, scutindu-i totodată de la plata oricărei taxe, cens sau prestație, atât după casa lor situată între casele numiților Gheorghe Tivadar și Martin Bedő din Teceu, cât și după produsele agricole cultivate pe terenurile aparținătoare familiei. Diploma a fost publicată la data de 29 octombrie 1670 în Congregația generală a comitatului Maramureș, de la Sighet, sub semnătura notarului Ioan Zagoni și republicată, apoi, la data de 19 septembrie 1770 în Congregația aceuiași comitat, sub semnătura notarului Paul Szaploneczay.*

Blazonul: „Scut militar, drept, triunghiular, pe albastru o stâncă pe o câmpie verde, în vârful căreia o acvilă în culoarea sa naturală, cu aripile desfăcute (întinse), stând pe un picior, în celălalt ținând un pumnal scos din teacă. Pe scut, un coif militar închis, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase și din care iese o acvilă identică cu cea din scut, stând pe un picior, cu celălalt ținând un pumnal scos din teacă. Din vârful coifului curg lambrechini de diverse culori, împodobind ambele margini ale scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris triangulare, in cuius campo sive arca rupes quaedam, e campo vel cespites viridi emergens insurgere, ac in summitate Aquila, alis expansis naturale suo colore depicta uno pede erecta stare, altero autem, mucronem nudatum tenere visitur: supra Scutum autem galea militare clausa est posita quam contegit Diadema regium gemmis et unionibus decenter undiquaque, exornatum variegatum; ex quo rursum Aquila priori per omnia similis altero pedum occultato eminere; altero mucronem similiter nudatum sursum recta porrectum tenere conspicitur; ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 37, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, sigiliu atârnat în cutie de lemn, fără blazon pictat, cât și în Familii nobile maramureșene – familia Zay, doc. 823, f. 1-4, copie, lb. lat.

Bibliografie: Tagányi Károly, *op.cit.*, p. 78; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 225; Petrovay György, *op. cit.*, p. 167; Schönherr Gyula, *op. cit.*

54. 1670 octombrie 4, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Ioan Tivadar de Teceu (Tetső) și fiului său Andrei.*

Blazonul: „Scut militar, drept, rotunjit, înconjurat de un laur verde, pe albastru o câmpie verde pe care stă un bărbat îmbrăcat cuviincios, stând drept, ținând cu mâna dreaptă o sabie scoasă din teacă cu vârful în sus, în stânga câteva

spice de grâu cu frunze și ciorchini bogați: în loc de cingătoare arătând că se cuvine a fi puternic și nobil la suflet, pentru ca în vremuri de pace să se cultive ogoarele și viile, iar în timp de războaie sau răzmerițe să fie hotărât a lua armele cu strășnicie și astfel să fie pregătit pentru oricare din aceste soroace. Pe scut, un coif militar închis, având deasupra coroana regală din care iese pe jumătate un om identic cu cel din scut. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, circulariter oblongum, viridique lauro circumductum, cujus campum cespes viridis occupat, in quo vir quidam, decente indutus habitu, erectus stare, ac dextra gladium vagina nudatum, sursumque elevatum; sinistra vero manibusque, aliquot spicas tritici tenere, seque loro ciuguli; palmitibus, racemis et foliis luxuriantibus cinxisse visitur: Innuens fortem et animosum nobilem, pocis temporibus, ad agros et vincas calendas bellorum autem disturbiis, ad arma fortiter ... capessenda dispositum, ac proinde ad etramque fortunam paratum semper esse debere: <Supra scutum autem galea militaris clausa, est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis et unionibus, decenter undiquaque exornatum, variegatum>: ex quo vicissim homo dimidiatus, alioquin priori per omnia similis exurgit, ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Tivadar (Bedeu și Rona de Jos), doc. 750, f. 1, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János, *op.cit.*, p. 255.

55. 1670 octombrie 8, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilare, prin care, numitului Ștefan Ferencz de Teceu (Tetső), precum și fiului său Andrei li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 29 octombrie 1670 sub semnătura lui Ioan Zagoni, jurat-notar al Scaunului de judecată al comitatului Maramureș, privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația nobiliară a comitatului menționat de la Sigheț.

Blazonul: „Scut militar, drept, în câmp albastru o stâncă în vârful căreia o acvilă naturală, cu aripile întinse, stând într-un picior, cu celălalt ținând un pumnal scos din teacă cu vârful în sus. Coif militar închis timbrat cu coroană regală. Cimier: coarne de cerb aurite. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, in cujus campo sive area rupes quaedam insurgere ac in ejus summitate Aquila alis expansis et naturali suo colore depictus uno pede stare, altero mucronem vagina nudatum sursum recta porrectum tenere visitur. Supra scutum autem galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter undiquaque exornatum variegatum, ex quo cornua cervi deaurata sursum pulcherrime exurgunt. Ex cono vero galeae teniae sive

lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras sive margines ipsius scuti eleganter ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 38/1670, original, lb. lat., pergament, semnat de principe, cu sigiliu atâmat, parțial deteriorat, în capsulă de lemn, 1 filă, cât și în *Familii nobile maramureșene – familia Ferenczi*, doc. 216, f. 1-3, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 160; Schönherr Gyula, *op. cit.*

56. 1670 decembrie 2, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnoilare, prin care, numiilor Dănilă și Andrei Tetsi alias Szabo din Teceu (Tecső) li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 3 ianuarie 1671 sub semnătura lui Ioan Zagoni, notarul comitatului Maramureș despre publicarea diplomei în Congregația comitatensă.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru se ridică o stâncă și în vârful ei o acvilă naturală, cu aripile întinse, stând într-un picior, în celălalt ținând, în sus, un pumnal scos din teacă. Coif militar închis timbrat de o coroană regală. Lambrechini de diferite culori”. <<SCUTUM videlicet militare erectum coelestini coloris, in cujus campo, sive area, Rupes quadam insurgere, ac in ejus summitate Aquila naturali suo colore, alisque expansis, depicta unico pede stare; altero mucronem vagina nudatum, sursum recta porrectum, tenere visitur. Supra scutum autem galca militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter undiquoque exornatum, variegatum. Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum, hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 39/1670, original, lb. lat., pergament, semnat de către principe, cu urme de sigiliu atâmat, 1 filă.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 167; Schönherr Gyula, *op. cit.*

57. 1670 f.l. 3, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă lui Ioan Barzasi alias Nagy și fiilor săi Petru și Samuel diploma de înnoilare și blazon.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru un om bătrân, redat în întregime, cu haină lungă ca de pastor (preot), stând pe o stâncă și ținând cu mâna stângă un cap de turc, dreapta și capul fiind îndreptate spre cer în semn de veghere, degetele mâinii fiind întinse. Pe scut un coif militar închis, având deasupra o coroană regală, împodobită cu pietre prețioase, pe care stă un porumbel ținând în cioc o ramură de măsline din aur. Lambrechini de felurite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cujus campo sive area Homo quidam senes integer, vestitu longo, sive pastoralis indutus, super quodam petra stare, ac sinistra caput quoddam turcicum ... mento tenus tenere, dextra vero manibus, ac toto capite coelum versus

vigilare, et gestare digiteque estentere conspiciunt. Supra scutum galea militaris clausa est posita quam contegit corona regia, gemmis, atque unionibus decenter ornata. Super que Columba quadam rostro aureum foelicis olivae ramum repraesentans sedere visitur. <Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Nagy (Barzási), doc. 511, f. 5, copie, lb. lat.

58. 1670 decembrie 29, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă numiților Urs și Ioan Todea din Șomcuta Mare diploma de înnobilitare și blazon; cu o notă tergală din 20 iunie 1675, semnată de Balthasar Serarich Horvath de Berchez (Berkész), notarul scaunului districtului Chioar, privind proclamarea și publicarea diplomei.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp auriu, din partea de jos se ridică un urs având culoarea naturală, stând drept, întors spre dreapta, cu labele de dinainte întinse, limbat roșu, pe cap purtând o coroană aurită. Pe scut, un coif militar deschis ce are deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase. Din vârful coifului curg lambrechini de felurite culori împodobind ambele margini ale scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum crocei sive aurae coloris, ex cuius basi exurgit Ursus nacinus coloris erectus, et ad dextram conversus, pedibusque anterioribus sublacis hiantes rictu ac lingua rubra exerta capite corona aurea redimito insignis. Supra scutum galea militaris aperta est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter ornatum. Ex cono autem galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Colecția Documente foi volante, inventarul 364, doc. 1/1670, original, lb. lat., pergament, 1 filă.

59. 1672 iulie 24, Viena. *Împăratul Leopold I emite diploma prin care numitului Bartolomeo von Cannal i se schimbă numele în „Bartholome von und zu Cannal auf Ehrenberg”, precum și fiului său Sigismund Francisc li se conferă titlul de comite palatin cu toate drepturile și veniturile ce decurg din aceasta, cât și dreptul de a modifica blazonul nobiliar obținut de tatăl său, Bernardus von Cannal.*

„Stema nobiliară avută înainte modificată, împodobită și îmbunătățită să o folosească de acum și pentru veșnicie, după cum urmează. Astfel conferim: un scut scartelat ale cărui cartiere din spate jos și din față sus sunt roșii sau de culoarea rubinului, fiind tăiate pe diagonală de o bandă de culoare albă sau argintie, în care se află un Țipar cu capul îndreptat înainte; celelalte două cartiere sunt de culoare galbenă sau aurie, în cartierul din stânga sus se află un om reprezentat pe jumătate, din față, încoronat, îmbrăcat cu o haină neagră, închisă în față cu nasturi galbeni sau

aurii și încins cu un brâu galben sau auriu. Mâna sa stângă se sprijină pe șold, iar în dreapta ține deasupra sa un inel galben sau auriu cu o piatră prețioasă; în cartierul din față jos se află un vultur natural, cu aripile desfăcute, din față, cu ciocul deschis, limbat, ținând în partea de jos a ciocului un inel de aur cu o piatră prețioasă. În centru un scut albastru în formă de inimă, în care se află un leu alb sau de argint, care sare înainte, cu gura deschisă, limbat roșu, iar în spate două cozi ridicate în sus. Pe scut se află două coifuri nobiliare deschise, cu lambrechini în dreapta negri și aurii (galbeni) și în stânga roșii și albi sau argintii, iar deasupra ficăruia câte o coroană regală galbenă sau aurie; din coroana din dreapta apare vulturul descris în cartierul galben, cu aripile desfăcute și încoronat; din coroana din stânga omul descris în celălalt cartier auriu, îmbrăcat în negru și încoronat, ținând în ambele mâini câte un ȝipar așa cum este descris în scut cu capetele îndreptate înainte și dintr-o parte”.

Scutul este de tip „francez modern”, drept cu talpa în acoladă, sprijinindu-se cu vârful pe un pedestal frumos ornamentat. La extremitățile din stânga și dreapta, pedestalul are, așezate perpendicular, câte două volute în relief; între acestea, pe un fond cu ornamente sub formă de solzi alb-rozații, o frunză de acantă aurie cu vârful în jos. Pe trunchi, în centrul pedestalului, delimitat de sochurile a două coloane, între trei flori din aur echidistante un ornament de frunze din același metal. Pe pedestal se reazămă cele două coloane amintite și care formează, în partea de sus, spre exterior, două bolte. În partea superioară a boltelor se află antablamentul format din arhitrave, meandre având la interior ornamente, de asemenea, sub formă de solzi, lăcrimare și cimaze. Pe acesta, în stânga și dreapta, două scuturi sub formă de inimă cu marginea din aur, având fiecare pe flancuri modilioane din același metal, surmontate de câte o coroană regală deschisă, încrustate cu pietre prețioase; într-unul stema Ungariei, în celălalt cea a Boemiei. În partea de jos, la vârful acestora, o panglică ondulată legată sub formă de fundă de care se prelungește, perpendicular pe bolte, câte un ornament de frunze din aur, iar pe exteriorul boltelor, ornamente fructifere din metal asemănător.

Între bolte două personaje alegorice: Dreptatea și Înțelepciunea.

Expresie a intransigenței în lupta pentru aflarea adevărului și simbolizând, totodată, actul de justiție ca atare și pedepsirea severă a celor care încalcă normele de conviețuire socială, Dreptatea este individualizată printr-o sabie ținută cu mâna dreaptă și o balanță cu talgerele în echilibru ținută cu stânga.

Considerată a fi izvorul faptelor bune și făcând aluzie la trăsăturile morale înalte pe care le formează cunoașterea, Înțelepciunea este reprezentată privind oglinda ce o ține în mâna dreaptă. Deasupra stemei, o draperie din purpură cu franjuri. Curtinele simetrice sunt separate în sus de un ecuson oval cu armele Imperiului, înconjurat de un cartuș din aur cu modilioane pe flancuri, încoronat cu coroana imperială, având ca tenanți doi îngerași. Sub această stemă, într-o ghirlandă rotundă de lauri din aur, efigia unui personaj, care ar putea fi ori împăratul

Leopold I, care a emis actul de înnobilare, ori beneficiarul acestei diplome. Întreaga compoziție este înscrisă într-un chenar rectangular auriu. <<Ihr zuvor habtes adeliges Wappen und Clainod geändert, gezieht und gebessert und hinfihro zu ewigen Zaiten dasselbige hernach folgendermassen zu fihren und zu gebrauchen gnädigst vergönt und verlyhen ... dasz mit Nahmen sein soll ein quartierter Schild, dessen hinter untrer, und vorder obrer Quartier roth oder rubinfarb, und jetwedcs derselben in der Mitte schrembsweisz, mit einem weissen oder silberfarben Strich, oder Veld abget heilet, darinn nach der Längs ein Allfiss mit dem Kopf auferthts gericht, die andrer beide Quartirs gelb oder goldfarb: in dessen linken oberen die Gestalt eines halben herwerths gekerten gekrönnten Manns mit einem swarzen Rockh, vornen herab mit gelb oder goldfarben Knöpfen ausgemacht, angethan, und umb den Leib mit einem gelb oder goldfarben Band oder Bündten umbgürtet. Die linke Hand an die Hueft spreizend, und in den rechten ainen gelb oder goldfarben Ring mit ainem Edelgestain über sich haltend Vordren untern ain schwarzer ausgespanter gekrönter einwerths gekehrter einfacher schwarzer Adler mit aufgethonnen Schnabel und auszgestreckten Zungen in den untren Thail des Schnabels einen goldenen Ring mit ainem Edelgestain verfast haltend. In Mitte der Trenflini ain blau oder lazurfarbes Herz Schildt, in welchem ain aufverts springender weisser oder silberfarber Lew mit offenen Rachen roth ausgeschlagener Zunge und hinter sich geworffenen doppelten Riedten. Ob den Schildt zween freye offene adelige Turniers Helmb zur rechten mit schwarz und gelb oder goldfarben, zur linken roth und weisz oder silberfarben Helmdeckhen und oben jetwederer mit ainer gelb oder goldfarb Königlichen Cron geziert, aus welcher zur rechten der in gelb oder goldfarben Quartir beschriebener schwarze ausgespante und gekrönte einfache Adler. Linken aber der auch im andren Quarthier allerdings beschriebener schwarz bekläydt und gekrönte halbe Mann mit baiderseiths Armen und in baiden Händten die im Schild beschriebene mit dem Kopf auf-und ainwehrtsgekehrte Allfisch haltend erscheinen thuet>>.

Diplome privilegiale, doc. 40, copie autenticată la data de 16 septembrie 1740 de către notarul public Ioan Leonard Blumberger din Viena. Ib. germană, pergament sub formă de carte, cu ornamente (blazonul pictat și cu inițiale), 12 file. (Fig. 15).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 158-159.

60. 1674 decembrie 4, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilare, prin care, la recomandările făcute de către Sigismund Sztojka de Crăceși - azi Mara (Kricsfalva), numitului Gheorghe Kovács de Biserica Albă (Fejer-egy-ház - azi în Ucraina Subcarpatică) li se acordă titlul de nobil și blazon nobiliar.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru un braț omenesc retezat din umăr, ținând o sabie scoasă din teacă cu vârful în sus. Pe scut un coif militar închis,

având deasupra coroană regală. Lambrechini de felurite culori”. <<SCUTUM videlicet militare erectum coelestini coloris in cujus campo, sive area, brachium quoddam humanum humerotenus resectum, ensem evaginat, sursum porrectum tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter exornatum. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 41, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, puțin deteriorat, în capsulă de lemn fără capacul superior, 1 filă, fără blazon pictat, și în seria *Familii nobile maramureșene – familia Kovács (Biserica Albă)*, doc. 393, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 162; Schönherr Gyula, *op. cit.*

61. 1675 martie 8, Viena. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilitare și blazon numișilor Nicolae Kiss, soției sale, Catharina Benczik, fiilor lor Andrei, Gheorghe, fiicei Maria, fraților săi Ioan și Ștefan Kiss, precum și lui Ștefan Huszty și Ștefan Szabo; cu o notă tergală din 11 septembrie 1675 privind recunoașterea și publicarea diplomei în Congregația comitatului Maramureș, de la Sighet.*

Blazonul: „Scut militar, drept, în partea de jos o piramidă roșie în mijlocul căreia este redat un trandafir purpuriu, în dreapta căruia o bandă oblică albă stropită cu verde (viridi composita) pe care sunt puse trei spice de grâu, în stânga, la fel, o bandă oblică albastră unde sunt trei stele strălucitoare. Scutul acoperit cu un coif cu grătar, adică deschis, având deasupra o coroană regală din care iese pe jumătate un soldat înzăuat, cu o cască cu panaș, mâna stângă pusă pe sold, în dreapta ținând pe umăr o sabie cu două tăișuri. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum fundum illius rubra Piramide interoccupante in quo meditatio sui tuballam rosam purpurcam repraesentantem, cujus a dextra alba lamina, viridi composita ternasque spicas triticeas ibidem situatas a sinistra vero partibus itidem cerulei coloris lamina rutilantes acque ternas stellas habens positae visuntur. Scuto incumbentem galeam craticulatam, sive apertam Regio Diademate militem cataphractutam, et Casside plumato indutum leva manu supra renes posita, dextra vero bipennem supra humerum tenentem, ac lumborum tenuis eminentem proferente ornatam. A summitate vero sive cono galeae lacinias seu lemniscis hinc flavis et ceruleis, illinc autem candidis et rubris ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Huszti, doc. 306, f. 28-30, copie, lb. lat.

62. 1675 iunie 20, Satu Mare. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Ignatiu Anderkó din Homorod.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru o pajiște verde deasupra căruia stând, drept, un bărbat în haină roșie, ținând în mâna dreaptă trei săgeți strânse, cu stânga strângând un arc. Pe scut, un coif cu grătar deasupra căruia este coroana regală. Lambrechini pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii”. << Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, fundum illius viridi late patenti campo interoccupante super quod, amictu rubro indutus, dextra apra manu expansas, tres sagittas spissatas, sinistra vero arcum mediante uns arripiens erectus stare cernitur. Scuto incumbentem galeam craticulatam ... lemniscis hinc flavis et coeruleis, illinc autem candidis et rubris>>.

Familii nobile maramureșene – familia Anderkó din Homorod, doc. 3, f. 1-5, copie, lb. lat.

63. 1675 decembrie 6, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilitare, prin care, posedând scrisoarea de eliberare (*litterae manumissionales*) emisă de Sigismund și Ștefan Francsikai, fostului iobag al acestora, numitului Gheorghe Orban i se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 8 aprilie 1676 sub semnătura lui Ioan Ványai, notarul comitatului Maramureș privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația comitatului menționat.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp roșu un om redat în întregime, îmbrăcat în haină albastră, stând pe un cal alb, ținând cu mâna dreaptă o sabie scoasă din teacă, în stânga frâul calului. Coif militar închis timbrat de coroana regală. Lambrechini de felurite culori”. <<Scutum videlicet militare erectum rubei coloris in cuius campo sive arca Homo quidam integer azurea indutus veste albo insidens equo, dextra ense evaginato sursum tenere, sinistra vero manibus habeno equi dirigere visitur. Supra scutum autem galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis et unionibus decenter ornatum. Ex cono autem galeae teniac, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 42, original, lb. lat., pergament, semnată, cu sigiliu atârnat, parțial degradat în capsulă din lemn (fără capacul superior), 1 filă.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 164; Schönherr Gyula, *op. cit.*

64. 1680 iunie 11, Alba Iulia. Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, emite diploma de înnobilitare, prin care, în urma verificării scrisorii de răscumpărare a libertății și eliberării lor din starea de iobag, numiților Ștefan și Ioan Agoston din localitatea Darva, comitatul Maramureș (azi în Ucraina Subcarpatică), li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 8 februarie 1681, sub semnătura lui Ioan Ványai, notarul comitatului Maramureș, privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația comitatensă.

Blazonul: „Scut militar, drept, în câmp albastru un om ieșind pe jumătate dintr-o diademă regală, îmbrăcat în roșu, ținând în mâna dreaptă o sabie scoasă din teacă, în stânga două săgeți, strânse în pumn, cu vârful în jos. Pe scut coif militar închis ce are deasupra coroana regală. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cujus campo, sive area ex Diademate Regia homo quidam rubeo amictu umbilicotenus eminet dextra ensem evaginatum, sinistra vero sagittas duas, vola complicatas, acie subversas tenere conspiciuntur. Supra scutum galca militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum; ex cono vero galeae teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras, sive margines, ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 43, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, în capsulă de lemn, fără capacul superior, 1 filă, și în *Familii nobile maramureșene – familia Agoston s. Szűcs (in Herincse)*, doc. 5, f. 1-2, 3-4, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 156-157; Schönlherr Gyula, *op. cit.*

65. 1684 noiembrie 20, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Dimitrie Lazar de Leordina; cu o notă tergală semnată de Francisc Darvai de Eadem, jurat-notar al Scaunului comitatului Maramureș, din 20 noiembrie 1691 privind proclamarea și publicarea diplomei în Congregația comitatului amintit, de la Sighet.*

Blazonul: „Scut militar, în câmp albastru un om redat întreg, îmbrăcat cu o tunică roșie, stând drept, ținând cu mâna dreaptă o lance lungă. Coif militar închis deasupra căruia se află coroana regală. Lambrechini de diferite culori”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris in cujus campo sive area homo quidam integer rubra indutus tunica erectus stare, manuque dextra hastam oblongam tenere conspiciuntur. Supra scutum galca militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus apprimae variegatum. Ex cono vero galeae teniae seu lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Lázár de Leordina, doc. 436, f. 1-2, copie autenticată eliberată la 20 noiembrie 1760 de Mihai Balyc de Ieud (Joód), lb. lat., cu sigiliu aplicat.

66. 1684 decembrie 4, Alba Iulia. *Mihail Apafi I, principele Transilvaniei, conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Farkas Pap (preot ortodox) și fiilor săi Tivadar și Simion, alias Bercze.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru în partea de jos o câmpie verde pe care stă o fecioară îmbrăcată cuviincios, stând drept și strângând cu dreapta de gât un șarpe încolăcit pe mână, pe mâna stânga îi stă un porumbel. Pe scut este

pus un coif militar deschis, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase din care iese pe jumătate o fecioară identică cu cea din scut și simbolul: „să fiți chibzuți ca șerpilor și curați ca porumbeii” (estote prudentes uti serpentes, et simplices uti columbae), scris deasupra capului; din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga roșii și argintii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris cujus fundum sive imam basim cespes viridis occupat; super quo Virgo decenter induta **habita erecta stare**, et dextra serpentem, collo tenus comprehensum cumque manui nuda, sinuose sese complicantem, sinistra vero manibus columbam eidem sinistræ super stantem gestare conspicitur. Supra scutum autem Galea Militaris aperta est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis, et unionibus decenter undique exornatum, variegatum, ex quo rursum virgo priori per omnia famillis simidia Eminere, ac Symbolum; estote prudentes uti Serpentes, et Simplices uti Columbae, Supra Caput ad Scriptum habere visitur: ex Cono vero Galeae teniae sive Lemnisci hinc flavi et coelestini, inde rubri et candidi colorum ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Pap de Bârsana, doc. 548, f. 1-2, copie, lb. lat., cu mențiunea că a fost colaționată cu originalul la Sighet, în 27 mai 1791.

67. 1688 aprilie 6, Viena. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnoilare și blazon lui Gheorghe Tar de Fony (Ungaria) și fiilor săi, Andrei, Mihail și Gaspar.*

Blazonul „Scut militar, drept, pe albastru în partea de jos o câmpie verde pe care stă un soldat îmbrăcat în roșu după obiceiul țării, cu cizme galbene și căciulă din piele de jder împodobită cu pene, stând, cu vitejie, pe un cal alb ce alcargă repede, în mână stângă, ținând frâul calului conducându-l spre dușmani, în dreapta o sabie scoasă din teacă în mod amenințător, întors spre partea dreaptă a scutului. Scutul este acoperit cu un coif militar cu grătar sau deschis, având deasupra coroana regală din care iese un braț omenesc înveșmântat în albastru, înzăuat, ținând în pumn o sabie scoasă din teacă amenințând dușmanul. Lambrechini pe dreapta aurii și negri, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, fundum illius viridi late patentiori campo interoccupante, super quo vir militaris patrii ad instar moris rubro vestitu et flavi cothurnis, ac pilco mardurina pelle involuto pluminisque venuste exornato indutus, equo albo veloci cursui audacter gianti assidens, sinistra quidem frenum equi ad insequendum hostes dirigendo, dextra vero manu evaginatum gladium ad „Beiloudam” generose ictum minantem teneus vibrare, in dextramque scuti partem conversus esse visitur. Scuto demum incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam Regio Diademate ex eoque brachium humanum coerulea tunica indutum cataphractatum, in volo evaginatum frameam Hosti acriter Strayem minantem vioraus proferente ornam. A summitate vero sive cono galeae lacinis, seu lemniscis hinc flavi et nigris, illinc

vero candidis et rubris ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Tar de Fony, doc. 735, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János, *op.cit.*, p. 255; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 197.

68. 1696 mai 4, Viena. *Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilare, prin care numitului Mihail Filstich, judele primar al orașului Brașov, pentru meritele sale obținute în menținerea orașului în posesia împăratului, precum și fiului său, Ștefan, soției sale, Sara Sanchabunk, și nepoților Ioan și Mihail li se acordă titlul de nobil și blazon nobiliar. Diploma în cauză a fost publicată în adunarea generală a nobililor din Transilvania din 10 martie 1703.*

Blazonul: „Scut militar, drept, în câmp verde, pe o terasă verde un cerb natural, redat în întregime, stând pe picioarele dinapoi, cu cele dinainte ridicate în sus, părând a porni în fugă. Scutul acoperit de un coif militar cu grătar sau deschis, având deasupra o coroană regală din care iese, ridicată și stând drept, o fecioară cu părul bogat, capul încins cu lauri, ținând la subsuoară o coloană (semnificând statornicia sufletului), fecioară așezată între două aripi – pe o parte cu pene verzi și roșii, pe cealaltă parte azurii și galbene. Din vârful coifului curg lambrechini pe o parte aurii și albaștri, pe cealaltă roșii și verzi, împodobind ambele margini ale scutului”.

Scutul, drept cu marginea aurie, are talpa sub formă de arc trilobat. Coloana pe care o ține fecioara este roșie. Coiful are grilele din aur câptușit cu purpură, marginea, lanțul și medalionul (având în centru un rubin) din același metal. Sub scut, două ramuri verzi care se întretaie, la punctul de intersecție al acestora fiind legată o panglică roz-roșiatică sub formă de fundă.

Amplă draperie gri, strălucind argintiu, cu franjuri și ciucuri. Curtinele simetrice sunt separate în partea de sus de o latură a unui chenar dreptunghiular roșiatic, care înconjoară întreaga compoziție. Fondul interior este albastru. <<Scutum militare erectum viridis coloris, super quo integer cervus naturali suo colore depictus erectis anterioribus pedibus in fugam pronus cernitur. Scuto incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam, regio diademate unam virginem capillatam lauracae capitem cinctam et condecoratam atque sub axilla columnam (constantem videlicet animum designantem) portantem interque alas ab una viridium et rubrarum, ab altera vero partibus coerulearum et fulvarum pennarum ex praefato diademate elevatas erecte stantem proferente; a summitate vero seu cono galeae laciniis seu lemniscis hinc flavis et coeruleis illinc vero rubeis et viridibus in scuti extremitates placide se se diffudentibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 55/1, copie autenticată, lb. lat., pergament, sub formă de carte, cu ornamente (blazonul pictat), 6 file. (Fig. 16).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 160.

69. 1697 noiembrie 16, Viena. *Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilare, prin care numișilor Emeric Iörös de Visk, fiilor săi, Toma, Mihai și Martin, fratelui său, Martin Czébel, și fiilor acestuia, Mihail și Paul, li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 22 iulie 1698, semnată de Francisc Darvai de Darva, notarul comitatului Maramureș, privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos un deal înverzit deasupra căruia stă o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care iese un braț omenesc retezat de la umăr, înveșmântat în roșu, ținând o sabie scoasă din teacă. Pe scut un coif militar cu grătar deasupra căruia stă o altă coroană regală cu un braț omenesc identic cu cel din scut. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta argintii și roșii, pe stânga aurii și albaștri, împodobind ambele laturi ale scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cujus fundum monticulus viridis variegatus occupat, super quo Corona Regia gemmis, et Unionibus decenter redimita stare, cique brachium humanum humerotenus resectum rubris vestibus indutum insidere, gladium evaginaturn vibrare visitur. Supra scutum galea militaris craticulata, cui supereminet alterum Diadema Regium una cum brachio humano inferiori per omnia simile. A summitate cero, seu cono galeae laciniis sive lemniscis, hinc candidis, et rubris, illinc vero flavis et coeruleis in scuti extremitates placide se se diffudentibus>>.

Familii nobile maramureșene – familia Czébel, doc. 155, f. 4-5, copie, lb. lat., și familia Iörös, doc. 331, f. 4-5, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 253; Áldassy Antal, *A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának cinereslevelei (Diplomele de înnobilare cu blazon aflate în Biblioteca Muzeului Național Maghiar)*, IV, (1657-1716), Budapesta, 1937, doc. 670, după copie sec. XX, p. 289.

70. 1698 aprilie 7, Viena. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilare și blazon lui Simon Hanka de Visk, precum și fraților săi Ștefan, Martin, Mihail și Paul; cu o notă tergală din 8 ianuarie 1699, semnată de Francisc Darvai de Darva, jurat-notar al comitatului Maramureș, privind recunoașterea, proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația nobiliară a comitatului menționat, de la Sighet.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos un deal înverzit, strălucind auriu, deasupra căruia stă un inorog alb așezat pe picioarele dinapoi, cu cele din față ridicate și orientat spre latura stângă a scutului. Pe scut un coif militar cu grătar, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care iese un braț omenesc, în roșu, retezat din umăr, strângând în mână o sabie. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta roșii și argintii, pe stânga aurii și albaștri, împodobind ambele margini ale scutului”. <<Scutum videlicet militare,

coelestini coloris erectum, cujus fundum Monticulus viridis auro fulgidus occupat, super quem Unicornis, candido colore depictus, posterioribus pedibus insistsens, anterioribus vero elevatis versus sinistram scuti marginem tendere conspicitur. Supra Scutum Galca Militaris craticulata est posita, quam contegit Diadema Regium, Gemmis atque Unionibus decenter exornatum, cui innitens brachium humanum, vestitu rubro, humerotenus resectum, acinacem manu constrictum, vibrare visitur. A summitate vero seu cono Galeae, laciniac sive lemnisci hinc rubri, et candidi, illinc vero flavi et cerulei defluentes utramque scuti oram seu marginem, pulcherime ambiunt et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Hanka, doc. 283, f. 10-12, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 260; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 89.

71. 1698 aprilie 12, Viena. Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Moises Betske de Visk; cu o notă tergală din 8 ianuarie 1699, semnată de Francisc Darvai, notarul comitatului Maramureș, privind recunoașterea și publicarea diplomei la Congregația nobiliară a comitatului menționat, de la Sighet.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos o câmpie verde, deasupra căreia stă o acvilă în culoare naturală, având pe cap o coroană regală, aripile întinse, limba scoasă, cu ochii neclintiți privește un soare strălucitor. Pe scut un coif militar cu grătar având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care iese un braț omenesc tăiat de la umăr, înveșmântat în zale, ținând o coroană regală. Lambrechini pe dreapta auri și albaștri, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cuius fundum cespes viridis occupat Super quo Aquila naturali suo colore depicta Regio Diademate ornata, alis expansis, exerta lingua, fixis oculis Solem Corruscantem inspicere visitur. Supra Scutum Galca Militaris craticulata est posita cui supereminet Diadema Regium gemmis et unionibus decenter redimitum, ex quo brachium humanum, humerotenus resectum cataphractum indutum, Coronam Regiam decenter ornatam tenere conspicitur. A summitate vero, seu cono galeae laciniis sive lemniscis, hinc flavis et coeruleis, illinc vero candidis et rubris ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Becske, doc. 56, f. 1-2, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 249; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 45; Pettkő Béla, *Czimerleírások a Királyi Könyvekből (Descrierea de blazoane din Cărțile Regale)*, în „Nagy Iván családtörténeti értesítő czimerekkel és leszármazási táblákkal”, I, 1899, p. 273.

72. 1698 mai 27, Laxenburg. Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilitare, prin care numitului Stefan Beganyi din Tecu (Thecsö) împreună cu soția sa, Elena Varga, și fiul lor Ioan, li se acordă titlul de nobil și blazon nobiliar;

cu o notă tergală din 15 noiembrie 1698 sub semnătura lui Francisc Darvai, notarul comitatului Maramureș, privind recunoașterea și publicarea diplomei în cauză în Congregația generală a comitatului de la Sighet.

Blazonul: „Scut militar drept, <cu talpa rotunjită>, în câmp albastru un deal înverzit, deasupra căruia un cerb redat în culoare naturală, strălucind, pe alocuri, aurii, ridicat pe picioarele dinapoi, cele dinainte ridicate în salt”. Pe scut un coif cu cinci grile din aur pe fondul interior roșu, marginea, lanțul și medalionul din același metal, așezat din față. Coroana care timbrează coiful este deschisă, cu trei fleuroane, din aur, încrustată cu pietre prețioase. Cimier: cerbul de pe scut redat numai pe jumătate. Lambrechini: pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii. Din partea superioară a lambrechinilor ies două fâșii subțiri care se ondulează în lateral, pe dreapta din aur, iar pe stânga din argint.

Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri verde de formă ovală, ornată, în partea de jos și pe mijlocul flancurilor, cu trei trandafiri heraldici roșii, butonați din aur. Fondul interior al ghirlandei este roz-închis și decorat cu arabescuri în porțiunea sa centrală; spațiul dintre ghirlandă și cadrul dreptunghiular din aur este liliachiu și acoperit în mod asemănător cu arabescuri.

În vârful întregii compoziții, broșând pe ghirlandă, stema Imperiului într-un scut rotund înconjurat de un cartuș albastru cu detalii laterale din aur, surmontat de coroana imperială. Pe aur acvila bicefală imperială, ținând în gheara dreaptă sabia, în cea stângă sceptrul este încărcat pe stomac cu emblema Austriei, acolată cu Lâna de Aur. În unghiurile ancadramentului, patru scuturi (drepte cu baza rotunjită) timbrate de corbane deschise, din aur, cu trei fleuroane: 1. Ungaria – scut despicat, pe dreapta, în câmp roșu, deasupra unui delușor verde, o coroană deschisă din aur, din care iese o cruce de Lorena din argint, pe stânga opt fascii roșii și argintii alternând de sus până jos; 2, 3 și 4 stema Transilvaniei descompusă după cum urmează: 2 – pe albastru un soare de aur pus în șef și o semilună urcătoare din același metal în talpă (națiunea secuiască); 3 – tăiat de un brâu, îngust, roșu, în partea superioară, pe aur o acvilă ieșindă, în culoarea naturală, limbată roșu, încoronată de aur; 4 – pe albastru, șapte turnuri din aur deschise și ajurate, plasate: 3, 2, 2 (națiunea săsească). Cele două scuturi de sus sunt înclinate spre interior, celelalte două, de jos, spre exterior. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cujus fundum monticulus virens occupat Super quo Cervus naturali suo colore depictus anterioribus elevatis, posterioribus pedibus erectus insistere conspicitur; Supra Scutum Galea Militaris est posita, quam contegit Diadema Regium gemmis et unionibus decenter exornatum, ex quo alter Cervus inferiori per omnia similis lumborum tenuis se erigere cernitur. <A summitate vero, seu cono galeae laciniis sive> lemniscis hinc candidis et rubris, illinc vero flavis et coeruleis ...>>.

Diplome privilegiale, doc. 45, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, în cutie de lemn, cu blazonul pictat, 1 filă, și *Familii nobile maramureșene – familia Begányi*, doc. 62, f. 1-2, copie, lb. lat. (Fig. 17).

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 248; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 45; Petrovay György, *op. cit.*, p. 157; Pettkó Béla, *op. cit.*, p. 273; Schönherr Gyula, *op. cit.*

73. 1698 mai 27, Viena. *Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilare, prin care se acordă numitului Mihail Csinadi din Teceu (Thecső) și soției sale, Elena Márton, titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 15 noiembrie 1698 sub semnătura notarului comitatului Maramureș, Francisc Darvai, despre publicarea diplomei în cauză în Congregația generală comitatensă.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru în partea de jos un delușor verde, strălucind auriu pe cele trei vârfuri, pe care stă ridicat pe picioarele dinapoi un berbec alb, cele din față ridicate în salt”. Pe scut, un coif militar cu cinci grile de aur căptușit roșu, marginea, lanțul și medalionul din același metal, așezat din față. Cimier: berbec argintiu redat pe jumătate similar cu cel din scut. Lambrechinii sunt pe dreapta aurii și albaştri, pe stânga argintii și roșii.

Scutul pictat este drept, cu talpa rotunjită, centrul acestuia delimitat de o fâșie subțire neagră care se întrerupe în dealul situat în partea inferioară. *Ancadramentul exterior al stemei este asemănător cu al celei anterioare cu unele mici diferențieri, anume: stema Ungariei are în câmpul din stânga șapte fascii argintii și roșii alternând de sus până jos; sunt, fără îndoială, din greșeală, în număr impar; turnurile din aur amintite sunt poziționate pe scut: 2, 3, 2. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cuius fundum cespes viridis occupat in quo Arics albus naturali suo colore depictus ad Saltus pronus stare visitur. <Supra scutum galea militaris est posita, quam contegit diadema Regium gemmis et unionibus decenter exornatum>, ex quo alter aries inferiori per omnia similis umbilico tenus emergere cernitur. A summitate vero, seu cono galeae, laciniac sive lemnisci hinc flavi et caerulei, illinc vero candidi et rubri ...>>.*

Diplome privilegiale, doc. 46, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat în capsulă din lemn, cu blazonul pictat în culori, 1 filă. (Fig. 18).

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 253; Petrovay György, *op. cit.*, p. 159; Schönherr Gyula, *op. cit.*, p. 194.

74. 1698 august 22, Viena. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilare și blazon lui Martin Neste de Visk și fratelui său Gheorghe Lőke, de asemenea, de Visk; cu o notă tergală din 8 ianuarie 1699 sub semnătura lui Francisc Darvai de Darva, privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația comitatului Maramureș, de la Sighet.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe argint, în partea de jos un deal înverzit pe care stă un negru, întreg, în culoarea sa naturală, înveșmântat cu o haină de la mijloc până la jumătatea coapsei, acoperit cu o căciulă cu pene, având pe umeri o tolbă, ținând în mâna stângă un arc, în dreapta trei săgeți. Pe scut, un coif militar cu grătar, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase din care iese un alt negru, redat fără picioare, identic cu cel din scut. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta roșii și argintii, pe stânga aurii și albaștri”. <<Scutum videlicet militare candidi coloris erectum, cujus fundum monticulus viridis occupat super quem Aethiops integer naturali suo colore depictus, veste ab umbilico ad mediam usque Femoris partem pertingente praecinctus, caput plumato pileo tectus pendente ab humeris pharetra, sinistra arcum, dextra vero tria Tela tenens stare conspicitur. Supra Scutum Galea militaris craticulata est posita, quam contegit Diadema Regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum, ex quo aethiops alter, pedibus solum modo non conspicuis, inferiori per omnia similis eminet. A summitate vero seu cono galeae lacinia sive lemnisci hinc rubri, et candidi, illinc vero flavi, et coerulci defluentes ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Lőke, doc. 445, f. 9-10, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 274; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 153.

75. 1698 septembrie 29, Ebersdorff. *Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilitare, prin care se acordă numitului Andrei Vas din Teceu (Tecső), împreună cu fiii săi Ioan și Martin și fiica Elena, titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 15 noiembrie 1698, sub semnătura notarului Francis Darvai privind publicarea diplomei în cauză în Congregația generală a comitatului Maramureș.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos pe un deal înverzit cu trei vârfuri, o coroană regală împodobită cu pietre prețioase din care iese un inorog redat pe jumătate, în culoare naturală, cu capul și labele din față întoarse spre stânga. Pe scut, un coif militar cu grătar având deasupra o coroană regală din care iese un inorog identic cu cel din scut. Lambrechini pe o parte argintii și roșii, pe cealaltă aurii și albaștri”.

Scutul este, pe desenul pictat, drept, cu talpa rotunjită. Coiful cu grile din aur, căptușit cu purpură, marginea, lanțul și medalionul din metal asemănător. Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri verde, ornată, în partea inferioară și pe mijlocul flancurilor, de trei trandafiri heraldici, roșii, butonași de aur. Fondul oval, în interiorul ghirlandei, este roz închis și decorat cu arabescuri în porțiunea sa centrală; spațiul dintre ghirlandă și cadrul dreptunghiular exterior din aur este liliachiu și acoperit în mod asemănător cu arabescuri.

În vârful întregii compoziții, broșând puțin și pe ghirlandă, armele Imperiului într-un scut oval înconjurat de un cartuș albastru cu modilioane din aur pe flancuri,

timbrat cu coroana imperială întru: uptă în partea superioară de chenarul rectangular amintit. Acvila bicefală a Imperiului este încărcată pe stomac de emblema Austriei, acolată cu Lâna de Aur. În unghiurile ancadramentului, patru scuturi (drepte cu talpa rotunjită) timbrate cu coroane deschise cu trei fleuroane: 1. Ungaria; 2, 3 și 4, armele Transilvaniei, descompuse în felul următor: 2 – pe azur un soare din aur în șef și o semilună urcătoare așezată în talpă (națiunea secuiască); 3 – tăiat de un brâu îngust roșu, în partea superioară, pe aur acvila naturală ieșindă (comitatele din Transilvania); 4 – pe albastru opt turnuri din argint, deschise și ajurate, poziționate: 3, 2, 3 (națiunea săsească). Cele două scuturi de sus sunt înclinate spre interior, celelalte două, spre exterior. Ultimul scut este încărcat, fără îndoială din greșeală, cu opt turnuri și nu cu șapte, așa cum ar fi trebuit. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris erectum, in cujus fundo super monticulum viridem tricripitem, Diadema Regium gemmis atque unionibus decenter exornatum ex quo Unicornis medius naturali suo colore depictus capite et pedibus anterioribus contra sinistram scuti marginem veris eminere conspicitur. Supra scutum galea militaris craticulata est posita, quam contegit diadema alterum, gemmis similiter atque unionibus decenter exornatum, ex quo pariter Unicornis alter inferiori per omnia similis eminere visitur. A summitate vero seu cono galeae lacinae, sive lemnisci, hinc candidi et rubicundi, illinc vero flavi et coerulei defluentes utramque scuti marginem pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc.47, original, lb. lat., pergament, semnat, cu urme de sigiliu aplicat, căzut și dispărut, blazon pictat în culori, 1 filă. (Fig. 19).

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 287; Petrovay György, *op. cit.*, p. 167; Schönherr Gyula, *op. cit.*

76. 1699 ianuarie 29, Viena. Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Ștefan Beregi din cetatea Hust (azi în Ucraina Subcarpatică).

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp roșu trei coline înverzite, deasupra cărora se poate observa un arbust verde. Deasupra scutului un coif militar cu grătar pe care este pusă o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care iese un braț omenesc retezat din umăr, înveșmântat în roșu, strângând un laur. Din vârful coifului curg lambrechini pe dreapta argintii și roșii, pe stânga albaștri și aurii, împodobind ambele laturi ale scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum rubei coloris, cujus fundum tricollis virens occupat, super quo palma virens enata visitur. Supra scutum galea militaris craticulata, cui impositum Diadema Regium gemmis unionibusque decenter redimitum, ex quo brachium humanum humero tenus resectum rubeo amictu indutum laurum comprehensum sursum tenere visitur. A summitate vero seu cono galeae laciniis, seu lemniscis, hinc candidis et rubris, illinc vero coeruleis et fulvis in utrasque scuti extremitates defluentibus, illudque

apprime exornantibus>>.

Familii nobile maramureșene – familia Beregi, doc. 72, f. 6-7, copie, lb. lat.

77. 1699 mai 14, Laxenburg. Împăratul Leopold I acordă diploma de înnobilitare și blazon numișilor Mihail György, Stefan Heder, Martin și George Varga de Visk; cu o notă tergală din 14 ianuarie 1700, semnată de Francisc Darvai de Darva, jurat-notar al comitatului Maramureș, privind recunoașterea, proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația nobiliară comitatensă de la Sighet.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos o câmpie verde, deasupra căreia un om redat întreg, înveșmântat în roșu, cizme aurii (galbene), căciulă roșie pe cap, încins la șold cu o sabie aurită, ținând cu mâna dreaptă un cap bovin negru. Pe scut, un coif militar cu grile, având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care iese un alt om identic cu cel din scut, redat până la mijloc și ținând, în mod asemănător, un cap bovin negru. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta argintii și roșii, pe stânga albaștri și aurii, mărginind ambele laturi ale scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cujus fundum cespes viridis occupat, super quo homo integer cōthurnis flavis, amictus rubeo indutus, gladio deaurato de collo pendente succinctus, pileo pariter rubeo capite tectus stare et dextra caput nigrum bovinum proferre visitur. Supra scutum galea militaris craticulata, cui supereminet Diadema Regium gemmis unionibusque decenter redimitum, ex quo alter homo inferiori per omnia similis umbilicotenus emergere, et alterum inferiori per caput bovinum proferre visitur. A summitate vero seu cono galeae laciniis seu lemniscis hinc candidis et rubris, illinc vero coeruleis et fulvis in scuti extremitate placide se se diffidentibus illisque, apprime exornantibus>>.

Familii nobile maramureșene – familia Heder, doc. 287, f. 1-3, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 260; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 91.

78. 1699 mai 14, Laxenburg. Împăratul Leopold I acordă diploma de înnobilitare și blazon numișilor Mihail și Ioan Lator de Visk și lui Thoma Lassu, de asemenea, de Visk; cu o notă tergală din 3 septembrie 1699, sub semnătura lui Francisc Darvai de Darva, jurat-notar al comitatului Maramureș, privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză în Congregația nobiliară comitatensă de la Sighet.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru în partea de jos o câmpie verde, pe care stă un lup, în culoare naturală, având gâtul întors spre fugă și ținând în gură un miel răpit. Pe scut este pus un coif militar cu grătar, deasupra căruia se află o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care iese un alt lup identic cu cel

din scut, redat până la mijloc. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta argintii și roșii, pe stânga albaștri și aurii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, cujus fundum cespes viridis occupat, super quo Lupus naturali suo colore depictus, ad fugam pronus distorto Collo stare, et agnum abreptum ore tenere visitur. Supra Scutum Galea Militaris Craticulata Super quo eminet Diadema Regium Unionibus gemmisque decenter feditum, ex quo Lupus alter inferiori per omnia similis umbilicotenens stare visitur. A summitate vero seu cono galeae laciniis seu Lemniscis, hinc candidis et rubris, illinc vero caeruleis et fulvis ...>>.

Familii nobile maramureșene – familia Lator, doc. 432, f. 8-9, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 268; Joódy Pál, *op.cit.*, p. 121.

79. 1699 iunie 19; Viena. *Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilitare, prin care se acordă titlul de nobil și blazon lui Ștefan Balinț din cetatea Teceu (Thecső), precum și soției sale, Elisabeta Martin, și fiilor săi Ștefan, Andrei și Ioan; cu o notă tergală din 23 iunie 1699, sub semnătura notarului Francisc Darvai privind publicarea diplomei în cauză în Congregația generală a comitatului Maramureș.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos o câmpie verde deasupra căreia un cocor, în culoare naturală, stând pe piciorul stâng, cu dreptul ținând o piatră”. Pe scut un coif cu cinci grile de aur și căptușit roșu, marginea, lanțul și medalionul din același metal, având deasupra o coroană regală din aur împodobită cu pietre prețioase, din care iese un cocor identic cu cel din scut. Lambrechinii pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii.

Scutul, conform desenului, este de tip „francez modern”, drept, talpa în formă de acoladă. Din ramurile superioare aurii și argintii ale lambrechinilor ies două fășii subțiri, din aceleași metale, care se ondulează, din dreapta și stânga, spre partea inferioară. Blazonul este înconjurat de o ghirlandă de lauri verde de formă ovală ornată, în partea de jos și pe mijlocul flancurilor, cu trei trandafiri heraldici roșii, butonați de aur. Fondul interior al ghirlandei este roz-închis și decorat cu arabescuri în porțiunea sa centrală; spațiul dintre ghirlandă și chenarul rectangular din aur este mov-închis și acoperit în mod asemănător cu arabescuri.

În vârful întregii compoziții, broșând pe ghirlandă, stema Imperiului într-un scut drept, cu talpa rotunjită, înconjurat de un cartuș albastru cu detalii laterale din aur, surmontat de coroana imperială care broșează, de această dată, pe cadrul dreptunghiular. Pe câmp auriu acvila bicefală imperială, de culoare neagră este încărcată pe stomac cu emblema Austriei acolată cu Lâna de Aur. În unghiurile ancadramentului, patru scuturi (drepte cu baza rotunjită) timbrate cu coroane deschise, din aur, cu trei fleuroane: 1. Ungaria – scut despicat, pe câmpul din dreapta roșu, deasupra unui deal verde, o coroană deschisă din aur, din care iese o cruce dublă din argint, pe stânga șapte fascii argintii și roșii alternând de sus

până jos; 2, 3 și 4 stema Transilvaniei descompusă după cum urmează: 2 – tăiat de un brâu, îngust, roșu, în partea superioară pe aur o acvilă ieșindă în culoarea naturală, limbată roșu, încoronată de aur (comitatele Transilvaniei); 3 – pe albastru, un soare de aur plasat în șef și o semilună urcătoare din același metal în talpă (națiunea secuiască); 4 – pe albastru, șapte turnuri din aur deschise și ajurate, poziționate: 3, 3, 1 (națiunea săsească). Cele două scuturi de sus sunt înclinate spre interior, celelalte de jos spre exterior.

Stema Ungariei este conturnată și are șapte fascii fiind, fără îndoială, din greșeală, pictate în număr impar. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, in cuius fundum cespes viridis occupat, super quo Grus naturali suo colore depictus, sinistro pede stare, dextro vero lapidem tenere visitur. Super scutum galca militaris craticulata, cui impositum diadema regium, gemmis unionibusque decenter redimitum, super quo alter Grus inferiori per omnia similis, eodem modo stare visitur. A summitate vero galeae laciniis, seu lemniscis, hinc candidis et rubeis, illinc vero coeruleis et fulvis, in scuti extremitates defluentibus, illudque apprime exornantibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 48, original, lb. lat., pergament, semnat, cu șnurul sigiliului atârnat dispărut, cu blazonul pictat în culori, 1 filă. (Fig. 20).

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op. cit.*, p. 246; Petrovay György, *op. cit.*, p. 157; Schönherr Gyula, *op. cit.*; Pettkó Béla, *op. cit.*, p. 273.

80. 1700 iulie 10, Viena. Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilitare, prin care se acordă numitului Ioan Poncz de Maramureș, precum și soției sale și fiului său Mihail, titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 29 martie 1701, sub semnătura lui Francisc Darvai, notarul comitatens, privind publicarea diplomei în cauză în Congregația generală a comitatului Maramureș, de la Sighet.

Blazonul: Scut drept, cu marginea aurită, talpa rotunjită; în câmp albastru, pe o câmpie verde un leu rampant din aur, limbat roșu, cu coada bifurcată, ținând cu labelle anterioare o coloană roșu-argintie. Pe scut, un coif cu cinci grile, căptușit cu roșu, marginea, lanțul și bordura medalionului din același metal (medalionul are pe centrul său un rubin, rotund, roșu), așezat din față. Coiful este surmontat de o coroană regală din aur încrustată cu pietre prețioase din care iese, redat pe jumătate, un leu din aur identic cu cel din scut ținând coloana roșu-argintie. Lambrechinii au ramuri multiple și sunt: pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii.

Ancadramentul exterior al stemei este asemănător cu al celei anterioare, cu unele mici diferențe, anume: la stema Ungariei, în câmpul din stânga sunt opt fascii argintii și roșii alternând de sus până jos; turnurile de aur amintite sunt poziționate pe scut: 3, 1, 3. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris erectum in cuius campo Leo integer partim vero aureo colore depictus, erecto corpore, lingua exerta, posterioribus pedibus, viridi et tricollis, qui fundum Scuti occupat, monticulo

insistere, anteriorum vero altero columnam rubeo et candido colore insignem tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris craticulata est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus decenter redimitum, ex quo Leo alter, inferiori per omnia similis, columnam pariter tenens umbilicotenus eminere visitur. A summitate vero, seu cono galeae laciniae sive lemnisci hinc rubri et candidi, illinc vero flavi et coerulei defluentes marginem scuti ex utraque parte pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 49, original, lb. lat., pergament, semnat, cu sigiliu atârnat, în capsulă din lemn, cu blazonul pictat, 1 filă. (Fig. 21)

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 165; Schönherr Gyula, *op. cit.*; Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 276.

81. 1701 aprilie 9, Viena. *Împăratul Leopold I emite diploma de înnobilare, prin care se acordă lui Ștefan Sandor de Alba Iulia precum și fiului său Samuel și fraților Ioan și Alexandru titlul de nobil și blazon nobiliar; cu o notă tergală din 7 ianuarie 1702 privind publicarea diplomei în cauză în adunarea generală a nobililor (Dieta) din Transilvania.*

Blazonul: Scut de tip „Renaștere”, cu marginea superioară ușor bombată, extremitățile de sus retezate, flancurile puțin concave, talpa în formă de arc trilobat; pe albastru, deasupra unei câmpii verzi, un braț omenesc drept, retezat din umăr, cu mână roșie, ținând strâns cu mâna o sabie curbă în bară. Pe scut, un coif cu grile din aur căptușit roșu, marginea, lanțul și bordura medalionului din același metal (medalionul arc pe centrul său un rubin roșu), așezat din față. Pe coroana regală din aur care timbrează coiful este un braț identic cu cel din scut ținând sabia. Lambrechinii au mai multe ramuri și sunt: pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii.

Ancadramentul exterior al stemei este asemănător cu al celor două anterioare, cu unele mici diferențieri, anume: la stema Ungariei, în câmpul din stânga sunt reprezentate doar șase fascii argintii și roșii alternând de sus până jos; fondul exterior al ghirlandei este liliachiu și nu mov-închis. <<Scutum militare coelestini coloris erectum, in cujus campo brachium humanum humerotenus resectum, rubro vestitu indutum, manu gladium evaginaturn tenere conspicitur. Supra scutum galea militaris craticulata est posita, quam contegit diadema regium gemmis atque unionibus decenter redimitum, cui brachium humanum alterum, inferiori per omnia simile, gladium pariter evaginaturn tenens inniti visitur. A summitate vero, seu cono, galeae laciniae, sive lemnisci hinc rubri et candidi, illinc vero flavi et coerulei defluentes marginem scuti ex utraque parte pulcherrime ambiunt et exornant>>.

Diplome privilegiale, doc. 50, original, lb. lat., pergament, semnat, cu urma de sigiliu atârnat dispărut, cu blazonul pictat, 1 filă. (Fig. 22).

Bibliografie: *Repertorium nobilitatis Transsilvanicae*, în Biblioteca Academici Române, filiala Cluj-Napoca, Colecția Kémény József, Mss. KJ 421, X, p. 116, 119-120; Schönlherr Gyula, *op. cit.*; Illéssy János și Pettkő Béla, *op.cit.*, p. 279; Petrovay György, *op. cit.*, p. 165.

82. 1702 iulie 27, Viena. *Împăratul Leopold I conferă diploma de înnobilitare și blazon numișilor Gaspar, Samuel, Ioan și Gheorghe Varadi; cu două note tergale, una din 22 noiembrie 1702 privind publicarea diplomei în cauză în Congregația comitatului Sătmar, la cetatea Fejér, iar cealaltă, din 3 decembrie 1725, despre aceeași operațiune în Congregația comitatului Bereg, de la cetatea Kaszon.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe azur, în partea de jos o câmpie înverzită pe care stă un leu natural, aurit, cu coroană, limbat roșu, coada bifurcată ridicată la spate, cu labelle dinapoi desfăcute, cu cele dinainte ținând un pumnal scos din teacă. Pe scut, un coif cu grătar sau deschis, având deasupra o coroană regală din care iese, în mod asemănător, un leu auriu, redat până la mijloc, identic cu cel din scut. Lambrechini pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și roșii”. <<Scutum videlicet militare erectum coelestini coloris, fundum illius viridi late patentiori campo interoccupante super quo coronatus fulvus Leo naturaliter effigiatus; ore hiant lingua rubicunda exerta, cauda bifurcata a tergo elevata, divaricatis posterioribus, pedibus vero anterioribus evaginatum pugionem fortiter stringere visitur. Scuto incumbentem galeam militarem craticulatam sive apertam Regio Diadematem fulvum itidem Leonem inguinctenus eminentem caeteroquin inferiori per omnia similem, proferente ornatum; A summitate vero, sive cono galeae laciniis, seu lemniscis hinc flavis et coeruleis, illinc vero candidis et rubicundis in scuti extremitates se se placide diffudentibus; illudque ipsum decenter ac venuste exornantibus>>.

Familii nobile maramureșene – familia Várady, doc. 799, f. 3-5, copie, lb. lat.

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 167.

83. 1703 aprilie 16, Viena. *Împăratul Leopold I conferă diploma de nobilitate și blazon lui Ioan Zólyomi; cu o notă tergală din 4 septembrie 1703 privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză.*

Blazonul: „Scut militar, în câmp albastru o pajiște verde, pe care stă un om întreg, îmbrăcat în întregime în roșu, cizme galbene, căciulă pe cap, de asemenea roșie, ținând, drept, un steag roșu. Pe scut, un coif militar deschis acoperit cu o coroană regală din care iese un alt om, identic cu cel din scut, redat însă de la mijloc și ținând, în mod asemănător, un steag roșu. Lambrechini pe dreapta argintii și roșii, pe stânga albaștri și aurii”. <<Scutum videlicet militare coelestini coloris cujus fundum cespes viridis occupat, super quo homo integer totus amictu rubeo,

cothurnis flavis indutus, pileo in capite pariter rubeo tectus vexillum quoddam rubei coloris tenere conspiciuntur <Supra scutum galea militaris craticulata est posita, quam contegit Diadema Regium, gemmis atque unionibus decenter exornatum>, ex quo alter Homo inferiori per omnia similis, cum pari rubei coloris vexillo umbilicotenens emergere visitur. <A summitate vero galeae laciniis, seu lemniscis, hinc candidis et rubris, illinc vero coeruleis et fulvis ...>.

Familii nobile-maramureșene – familia Zólyomi, doc. 830, f. 1, copie, lb. lat.

Bibliografie: Illéssy János, *op.cit.*, p. 256.

84. 1716 aprilie 20, Viena. *Împăratul Carol al VI-lea emite diploma de înnoobilare, prin care numitului Luca Seuler, administratorul orașului Brașov („villicus”), doctor în medicină, pentru meritele sale și ale fratelui său decedat, Bartolomeu, precum și soției sale, Ecaterina Albrichian, fiilor săi Luca Seuler și Ioan Traugott, împreună cu Bartolomeu, fiul defunctului Bartolomeu, li se acordă titlul de nobil și blazon nobiliar. Diploma în cauză a fost publicată în Dieta Transilvaniei, ținută la data de 10 ianuarie 1717.*

Blazonul: „Scut militar, drept, pe albastru, în partea de jos un deal verde din care iese o coloană de marmură având deasupra un glob de aur, de o parte și de cealaltă a acesteia câte o stea strălucitoare. Pe scut este un coif militar cu grătar având deasupra o coroană regală împodobită cu pietre prețioase, din care se desfășoară pe fiecare parte două aripi acvilinelor, una albastră purtând pe mijloc o stea aurie, cealaltă galbenă purtând o stea albastră, între cele două aripi o coloană pe care stă drept un porumbel alb ținând în cioc o frunză verde. Din vârful coifului curg, pe ambele laturi ale scutului, lambrechini aurii și albaștri”.

Scutul, conform picturii, este de tip „Renaștere”, cu marginea superioară bombată, flancurile concave, talpa sub formă de arc trilobat, borduit cu aur. În câmpul său, centrul scutului, delimitat de două fâșii subțiri negre care se întrerup în deal, este acoperit de arabescuri, figurile heraldice descrie înscriindu-se în această suprafață centrală. Coloana de marmură este roșie cu vinișoare albe. Coiful este cu grile din aur, căptușit la interior cu purpură, marginea, lanțul și medalionul (ce are pe mijloc un rubin) din același metal. Aripile din cimier au, fiecare, câte șase pene. Scutul este așezat cu vârful pe o pardoseală, dalată în șah, alb-roșatică..

Amplă draperie verde cu franjuri și ciucuri din aur. Curtinele simetrice sunt întrerupte în partea superioară de chenarul dreptunghiular roșu în care este înscrisă întreaga compoziție. Fondul interior este gri, cu câte două dungi albastrii, paralele, de o parte și de alta a stemei, în partea inferioară, în cea superioară albastru-deschis. <<Scutum militare coelestini coloris erectum, in cujus fundo monticulus viridis exurgens columnam marmoream globumque deauratam, illi superimpositum, cui ab utraque parte singulae stellae radiantes adjunctae sunt, sustinere visitur. Supra scutum galea militaris craticulata posita est, quam diadema

regium gemmis atque unionibus decenter exornatum contegit, ex quo duae in utramque partem se extendentes alae aquilinae, una quidem coerulei, stellam auream altera vero flavi coloris, coeruleam, in medio sui comprehendere, aliamque columnam inter se, cui columba candida, ore frondem viridem gestans insistit erectam, ambire conspicitur. A summitate vero, seu cono galeae laciniae, sive lemnisci, flavi et coerulei coloris utrimque scuti ad usque extremitatem defluentes illud apprime exornant et illustrant>>.

Diplome privilegiale, doc. 56/1, copie autentică, lb. lat., pergament sub formă de carte, cu blazon pictat, 7 file. (Fig. 23)

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 166; Illéssy János și Pettkő Béla, *op. cit.*, p. 280.

85. 1753 martie 10, Viena. *Împărăteasa Maria Tereza conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Joseph-Mathias Scharlach, soției sale, Elisabetha Zimmerman, fiilor săi Carol, Joseph, Ioan Nepomucen, Francisc de Hieronymo, Donatus Gheorghe, Florian Thadaeus și fiicelor Catharina Francisca și Maria-Anna cu toții Scharlach; cu o notă tergală din 25 iunie 1753, sub semnătura notarului Paul Tiszta de Lipstin privind publicarea diplomei în cauză în Congregația generală a comitatului Abauj, de la Cassovia.*

Blazonul: „Scut militar, drept, sfertuit, în 1-4 pe argint, pe un deal verde cu trei vâruri se înalță trei pene de struț, din care două roșii, cea din mijloc albastră, în 2-3 pe albastru o stea cu șase raze din aur. Pe scut un coif militar cu grătar, sau deschis și încoronat pentru nobili, din care, între două aripi negre de acvilă, o cușmă conică cu panglici de argint având în vârf o splendidă stea ca cea din scut. Din vârful coifului curg lambrechini, pe dreapta argintii și roșii, pe stângă aurii și albaștri, ce împodobesc marginile laterale ale scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum, quadripartitum, priore, ac posteriore sui partem argenteum, in quo de Fricollis viridis medio eminentiori tres Struthionis plumae duae rubra, et inter media coerulea emergunt secunda, ac tertia sui parte coeruleum, impressa stella sexangula auria decoratum: scuto superincumbit galea militaris craticulata, seu aperta, coronataque situ pro more obliquo nobilium concedi solita, de qua inter iugum alarum Aquilinarum nigrum explicatum, Pilcus turbinatus, cono, et argenta taciatus oram argento pariter reductam habens surgit, in ejus summitate splendente stella scutaria. A cono galeae laciniiis hinc candidis et rubris, illinc vero flavis, et caeruleis in scuti latera venuste defluentibus>>.

Familii nobile maramureșene – familia Scharlach, doc. 654, f. 3-6, copie, lb. lat.

Bibliografie: Áldássy Antal, *op. cit.*, V (1717-1770), Bd., 1939, doc. 556, p. 278; Illéssy János și Pettkő Béla, *op. cit.*, p. 187.

86. 1753 iulie 30, Viena. *Împărăteasa Maria Tereza le conferă blazon și îi înnobilează pe frații Christophor, Jacob, Martin și Manuel Novák, armeni din orașul privilegiat Gherla (Armenopolis), cu soțiile lor, Maria Kristof, Anna Ötves, Helena Tudor și Anna Daniel; cu două note tergale din 21 august 1753 și 26 septembrie 1753 privind proclamarea și publicarea diplomei în cauză*.*

Blazonul: „Scut tăiat: în cartierul de sus, pe roșu, o balanță de argint cu talgerele în echilibru atârând de o cruciuliță de aur; în câmpul de jos, pe azur, stând pe un deal verde, un porumbel alb, ciocul și picioarele roșii, ținând în cioc o rămurică înverzită”. Coif argintiu cu grilele, marginca, lanțul și medalionul din aur (închis, în text). Cimier: porumbelul din scut, ținând în cioc o rămurică înverzită. Lambrechini aurii și roșii pe dreapta, argintii și albaștri pe stânga (în text, de diferite culori).

Scutul este de tip „francez modern”, drept, cu talpa în acoladă. Coiful este așezat din profil spre dreapta.

Talpa scutului este așezată pe un soclu de coloană spartă, pusă pe o pardoseală dalată în șah cenușiu-cărămiziu.

Fondul este un cer primăvăratice cu nori gălbui deasupra unui peisaj cuprinzător, cu un oraș la dreapta, o bisericuță la stânga în prim plan, arbori, apă, munți etc.

Compoziția este înconjurată, în părțile superioară și laterală, de o amplă draperie din purpură cu franjuri și tivită cu aur, decorată cu numeroase șnururi cu ciucuri, totul înscris într-un chenar rectangular de aur. Curtinele sunt separate în sus de un ecuson oval cu stema principatului Transilvaniei, înconjurat de un cartuș bine proporționat din aur timbrat de coroana princiară, care broșează chiar pe mijlocul cadrului amintit. Pe cortine, în unghiurile superioare ale dreptunghiului, scuturile, de formă ovală, al Ungariei la dreapta și al Boemiei la stânga, împrejmuite cu cartușe de aur asimetrice în stil rococo, timbrate de coroane deschise cu cinci fleuroane, după moda veche. <<Scutum videlicet militare, in duas aequales areas horizontaliter sectum, in quarum inferiore coelestini coloris area, super monticulum trijugem, candida columba erecte stare, rostroque ramulum virentem tenerc; in superiore vero rubeo blanz argentea ab aurca cruce pendere conspiciuntur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam Diadema Regium, gemmis, atque unionibus decenter redimitum contegit, huicque columba scutariae similis pariter ramulum ore sursum tenens pedibus insistit, Ex conis porro galeae laciniae, sive lemnisci diversi coloris ab utraque parte defluentes, oras, sive margines scuti pulcherrime ambiunt, et exornant>>.

Familii nobile maramureșene – familia Novák (Gherla), doc. 529, f. 1-3, còpic, lb. lat.

*Originalul acestei diplome de înobilare se află la Arhivele Naționale Istorice Centrale – București, *Colecția Peceti II*, doc. 397, diplomă solemnă în formă de volum in-quarto cu coperte din catifea purpurie: foi de pergament, blazonul pictat pe versoul foi de gardă, sigiliu atârnat în ceară roșie, stare foarte bună, conservat în capsulă metalică aurită. (Fig. 24).

Bibliografie: Jean C. Mănescu și Mihail G. Stephănescu, *Enluminures héraldiques des XVIIe - XVIIIe siècles dans la collection de l'Académie Roumaine*, în „Rev. Roum. Hist. Art”, Séric Beaux-Arts, tome XVII, București, 1980, p. 35-36; Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 274; *Adel von Siebenbürgen...*, pl. 209.

87. 1770 octombrie 10, Viena. *Împărăteasa Maria Tereza emite diploma de înnobilare, prin care numitului Iosif Traugott Schobel, judele primar al orașului Brașov, precum și soției sale decedate, Ana Ecaterina Seulen, fiilor săi Ioan Iosif Traugott, locotenent în armata imperială, Ioan Gheorghe și Carol Friedrich, fiicei sale Sara Ecaterina li se recunoaște și se confirmă titlul de nobil, acordându-li-se ca predicat nobiliar titlul de „nobilis de Schobeln” sau în germană „Edler von Schobeln”, precum și un nou blazon, care unifică blazoanele strămoșilor pe filieră paternă și maternă. Diploma în cauză a fost prezentată Consiliului Gubernial la data de 5 februarie 1771 și publicată în Dieta Transilvaniei la data de 4 iunie 1791.*

Blazonul: „Scut militar, drept, scartelat: în primul cartier, pe stacojiu, un leu rampant auriu, limbat roșu, cu coada bifurcată ridicată în sus la spate, poziționat din profil spre stânga, ținând în laba dreaptă anterioară un condei de scriitor (pană de scris); în cartierul al doilea, pe albastru, de pe o câmpie verde se ridică, între două stele aurii octogonale, o coloană de marmură cu vinișoare roșii, având epistilul ca un glob alb pe care stă un porumbel al lui Noe; în cartierul al treilea, deasupra unei terase verzi stă un cerb fugind, redat în culoarea sa naturală, orientat spre stânga; în cartierul patru tăiat în partea de sus și despiciat în cea de jos în argintiu și stacojiu, în partea dreaptă argintie, deasupra unei câmpii verzi, un alt leu rampant (drept), roșu, limbat, cu coada bifurcată ridicată la spate, ținând în laba dreaptă superioară o sabie curbă, orientat, de asemenea, spre stânga, și în fața lui, în câmpul roșu un inorog alb stând pe o câmpie, de asemenea verde, cu picioarele dinapoi, cele dinainte ridicate în salt, în centrul acestui cartier o coroană aurie și în capul cartierului un brâu îngust albastru, pe care broșează un trandafir argintiu flancat pe ambele laturi de două stele octogonale aurii. Scutul este acoperit pe extremitățile superioare de două coifuri de turnir cu grile din aur căptușite cu purpură, așezate, înclinat, unul în fața celuilalt, având deasupra coroane deschise de aur. Din coroana aflată pe coiful din dreapta iese, pe jumătate un inorog asemănător cu cel din scut, întors spre stânga, având o săgeată cu vârful din aur înfiptă în gât, oblic, de sus în jos și de la stânga spre dreapta, aflat între două aripi acviline, în dreapta albastră, cu o lună argintie descrescătoare pe ea, în stânga roșie, cu o stea aurie identică cu cele din scut; din coroana de pe coiful din stânga, iese o fecioară azurie, înveșmântată în roșu, cu pieptul și sânii goi, împodobită cu crini și având capul încins cu lauri, ținând cu mâna dreaptă o coloană ca cea din scut (totuși fără glob și porumbel), între două trompe de elefant, pe dreapta aurie și stacojie, pe stânga verzuie și argintie, astfel împărțite încât culoarea să se opună culorii și metalul metalului. Lambrechinii, pe

dreapta aurii și roșii, pe stânga argintii și albaștri, împodobind ambele laturi ale scutului”.

Scutul este de tip „francez modern”, drept, cu talpa în acoladă. În partea de jos, sub scut, două ramuri verzi care se întretaie, la punctul de intersecție al acestora o panglică roșu-rozalie legată sub formă de fundă. Stema este înconjurată, în lateral și în partea superioară, de o draperie amplă de culoare gri strălucind, pe alocuri argintiu și împodobită cu șnururi și ciucuri. Curtinele, aproape simetrice, sunt separate, în sus, de latura unui cadru dreptunghiular roșu-stacojiu care circumscrie întreaga compoziție, fondul interior fiind albastru deschis. <<Scutum militare erectum quadripartitum, priori sui parte, cocco tinctum, continens leonem aureum erectum anterioribus pedum dextris falcibus calamus tenentem scriptorium, lingua exerta et cauda bifurcata a tergo projecta; secunda vero parte coeruleum e cujus basi graminca assurgit inter binas octangulas aureas stellas columna marmorea candicans, rubeis suis venis conspicua, premente epistylum ejusdem globo pariformiter candido, cui insistit – Noëmi columba. In tertia scuti parte viridi exhibetur super solum graminosum cervus fugitivus naturali colore adumbratus. In postrema demum quadra, argento et minio pariter seu perpendiculariter discriminata, repraesentantur supra pratum viride, in argentea quidem parte alter leo erectus, sed ruber, et in oppositum sibi in campo rubeo pariformiter erectum monocerotem candidum framea stringens, impressa centro quartae hujus areae corona vulgari aurea, et in capite scutario coelestini coloris rosam argenteam comitantibus hinc et illinc aliis binis aureis octangulis stellis. Scuti incumbunt binæ galeæ torneariæ situ erga invicem obliquo, auro coronatæ, clathratæque purpura suffultæ, auro reductæ, unde apices surgunt, et quidem a dextris monocero scutarius, sed sinistrorsum conversus, et sagitta collo trajectus, inter jugum alarum aquilinarum, hinc coeruleæ descrescentem lunam argenteam, illinc rubeæ unam ex scutariis stellis inscriptas referentium; a sinistro vero virgo coeruleo, rubeoque amictu, pectore et mammis nudis, crinibus sparsis et laurea capite cincta condecoratæque, dextra columnam scutarium (sine globo tamen et columba) amplexans, intra duas proboscides elephanticas, hinc aureo et cocco, illinc vero cyano et argenteo ita partitas ut color coloris et metallum metallo opponatur; laciniis dextrorsum aureis et rubeis, sinistrorsum vero argenteis et coeruleis scuti latera decenter ac venuste exornantibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 57/1, copie autentică, lb. lat., pergament sub formă de carte, cu blazonul pictat, 7 file. (Fig. 25)

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 163-166; Illéssy János și Pettkó Béla, *op. cit.*, p. 279.

88. 1773 noiembrie 6, Viena. Împărăteasa Maria Tereza emite diploma de înnobilitare, prin care numitului Mihail Matejcsik, pentru meritele sale obținute

în regularizarea râurilor din comitatul Arva, precum și fiilor și ficele sale Matei, Gheorghe, Mihai, Maria, Ecaterina și Rozalia, li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar; cu două note tergalie: prima, din 17 februarie 1774, Kubin, iar secunda, din 7 septembrie 1781, Sighet, privind publicarea diplomei în cauză în Congregația comitatelor Arva și Maramureș, ultima făcută sub semnătura notarului comitatens Adam Morvay de Alsó Derskocz.

Blazonul: „Scut militar, drept, pe câmp albastru, în amintirea memorabilului <<vicszvínesis>> pe care același din nou amintit Mihail Matejesik a evocat-o, amănunțit, ca fiind o muncă nenorocită (<<anevoioasă>>) lângă cursul râului Arva, prin pericolele ce i-au amenințat viața, pentru renumele deosebit al numelui său și pentru binele și folosul public al tuturor acelor părți, deasupra unui pământ verde, se arată o apă curgând sinuos și pe lângă aceasta o potecă pe care, între două stânci înalte situate lângă flancurile scutului, stă un bărbat maghiar înveșmântat ca un nobil nu ca băieșii, sfărâmând și nimicind stâncile, netezind drumul amintit cu piatră proprie, iar zona capului îi este luminată pe dreapta de un soare auriu, pe stânga de o lună plină argintie. Scutul acoperit de un coif cu grătar încoronat, înclinat după obiceiul nobililor, în vârful ridicându-se, abia schișată, conform obiceiului, Fortuna. Lambrechini pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga argintii și din nou albaștri, împodobind ambele laturi ale scutului”.

Scutul este de tip „francez modern”, drept, cu talpa în formă de acoladă. În scut, șapca minerului este neagră, cu două ciocane de minerit de aur puse în cruce pe aceasta, haina sa este albă, pantalonii roșii, cizmele negre după obiceiul maghiar, ținând în mână dreaptă un ciocan, în stânga o daltă. Coiful are grile din aur, căptușit cu purpură, marginea, lanțul și medalionul (ce are pe mijloc un rubin) din același metal. Zeița Fortuna, din cimier, este reprezentată cu fața senină, pletele împrăștiate și curgând la spate, cu pieptul și sânii goi, ținând cu mâna dreaptă o pânză purpurie fluturând deasupra capului, cu cealaltă prinzând partea de jos a acesteia care o înconjoară pe la mijloc.

Stema este flancată de două coloane ornate cu motive dreptunghiulare sub formă de diamant. Pe una din ele, rezemată cu genunchiul drept de buză, stă Fecioara Barbara (Sf. Varvara în rom. sau Sz. Borbála în magh.), protectoarea minerilor, iar la baza celeilalte coloane și sub scut globul pământesc acoperit parțial de o hartă, sub ele un ciocan, o daltă, o lopată și un târnăcop reprezentând uneltele de lucru ale minerului din acea vreme. Fondul este multicolor în partea inferioară, în cea superioară este albastru cu câțiva nori gălbui și un brad verde în partea dreaptă a Fortunei. În partea de sus un mantou splendid din purpură, căptușit cu hermină, cu franjuri și țivit cu ornamente florale din aur. Deasupra, în partea centrală a acestuia, broșează un scut cu stema Ungariei, înconjurat de un cartuș rococo asimetric, format din mai multe modilioane, și timbrat cu coroana regală. Stema are ca tenanți doi îngeri înaripați, cu trâmbeie în mâini, stând pe doi

nori. <<Scutum militare erectum coelestini coloris, in quo ad allusionem, memorabilis illius viceszvinkensis, quam idem rementionatus Michaël Matejcsik juxta gyros fluvii Arva improbo admodum labore, vitaeque periculis ac peculiari nominis sui encomio set et pro totius partium illarum publici distincto bono et utilitate plenam reddidit, exhibetur, super tellure viridi, unda sinuosa, et hanc comitans semita, cui inter binos scopulos excelsos, scuti margines huic et hinc adhaerentes, insistit vir hungarus, nobiliori amictus habitu fossoribus minercarum, proprio viam antedictam planaturus, saxa, rupesque perrumpens atque discerpens, illustrantibus regionem cephalicam, hinc sole aureo, illinc vero crescente luna argentea. Scuto incumbit galea tomearia coronata clatrataque situ pro more obliquo nobilibus dari consueta, apice fortunam emergentem et ut moris et per omnia adumbratam referente fastigiata; laciniis a dextris aureis et coeruleis, a sinistris vero argenteis et itidem coeruleis scuti latera decenter ac venuste exornantibus>>.

Diplome privilegiale, doc. 54, original, lb. lat., pergament sub formă de carte, semnat, cu sigiliu atârnat, cu ornamente (blazonul pictat, chenare și inițiale), întregul document în cutie de tablă, 9 file. (Fig. 26).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 163; Schönherr Gyula, *op. cit.*

89. 1801 decembrie 24, Viena. *Francisc al II-lea conferă diploma de înnobilitare și blazon lui Mihail Petz, fiului său Francisc Xaver, fiicelor Julianna și Anna, precum și copiilor lui Francisc Xaver, adică nepoților săi Ioan Nepomuk, Antoniu și Aloysia; cu o notă tergală privind publicarea diplomei în cauză la Sighet, în 15 martie 1802.*

Blazonul: „Scut militar, drept, împărțit orizontal și în partea de sus vertical: în câmpul prim, pe argint, Fortuna cu fața senină, pletele împrăștiate și curgând la spate, stând pe un glob albastru și ținând într-una din mâini o pânză fluturând deasupra capului, cu cealaltă prinzând partea de jos a pânzei care o înfășoară pe la mijloc; în cartierul alăturat (din stânga), pe câmp albastru, stând pe un pământ înverzit un pelican alb rănindu-și pieptul cu ciocul, iar cu sângele siroind își hrănește puii; în partea de jos trei mine de sare la baza cărora curge un râu pe care plutesc trei luntri, și pe malul opus se observă un luntraș valah îmbrăcat cu o haină neagră, după obiceiul neamului, pantaloni albaștri, încins cu o curea, acoperit pe cap cu o căciulă înaltă, cu încălțări pe picioarele goale, ținând cu mâna stângă o vâslă, un altul întors spre el (așezat) în stânga sa, cu o tunică neagră de miner, până la gât, cu mâneci verzi, obiele albastre, <<perizonio>> negru, încălțat cu cizme negre, acoperit pe cap cu o căciulă verde, arătând cu mâna stângă la o forjă, stând întors către dreapta scutului. Scutul, acoperit de un coif cu grătar, adică deschis, aurit, căptușit cu purpură, împodobit cu colan și lanț, așezat, după obiceiul nobiliar, înclinat spre dreapta, având deasupra o coroană în vârful căreia apare un braț omenesc, înzăuat până la cot, ținând o sabie scoasă din teacă cu un cap de turc înfipt în ea;

lambrechini pe dreapta roșii și argintii, pe stânga negri și argintii împodobind marginile scutului”. <<Scutum videlicet militare erectum horizontaliter, et superiore sui parte adhuc perpendiculariter bipartum in cujus priore argentei coloris Fortuna sereno vultu sparsiusque et defluentibus a tergo capillis more usitato adumbrata Globo coeruleo pedibus insistere, ac manuum una purpureum expansum velum supra caput fluxuose levare, altera vero manu inferiorem ejusdem veli partem/: quae Fortunam pubetenus velat:/ tenere visitur; In altera autem huic adhaerente coerulea arca super solo prasin insidens, et pro more explicatus candidus Pelicanus rostro pectus feriens, et elicito sanguine subjectos pullos recreans exhibetur. In inferiore demum regione tribus Salis Fodinis et ad pedem harum horizontaliter decurrente, tribusque Naviculis onerato fluvio conspicua in ripa fodinis observa Nauta valachus pro more gentis fusco amictu, ac coeruleis caligis inductus loramento praecinctus, mitra caput tectus, calceamentis super nudis pedibus indutus incedere, ac manuum sinistra remum gestare, altera vero a sinistris Sibi obversi Salis Fossoris tunica nigra ad collum, et manus cyano reducta, caligisque coeruleis, et perizonio nigro induti, cothurnis nigris calceati, ac viridi pileo caput tecti, sinistraque manu malleum ostentatis dextram complectere cernitur; scuto super incumbit galea tornearia coronata, clatrataque seu aperta, purpura suffulta, auro reducta, torque, ac monili ornata, situ pro more ad dextram oblique nobilium propria ac in apice brachio humano catafracto cubito tenus innixo, in vola nudam infixo capite turcico frameam tenente, fastigiata; laciniis hinc rubris, et argenteis, illinc vero atris, ac itidem argenteis. Scuti latera decenter ac venuste exornantibus>>.

Familii nobile maramureșene – familia Pecz, doc. 583, f. 9-15, copie autentificată, lb. lat., sub formă de carte.

Bibliografie: Áldássy Antal, *op.cit.*, VII (1801-1825), Budapesta, 1941, doc. 25, p. 26; Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 165; Petrovay György. *op. cit.*, p. 164-165; Schönherr Gyula, *op. cit.*

90. 1809 aprilie 10, Viena. Împăratul Francisc I îi conferă lui Johann Canal din Ehrenburg (*Johan von und zu Canal auf Ehrenburg*) diploma de baron și un nou blazon nobiliar.

Blazonul: „Conferim un scut scartelat, lunguiet, pe roșu și auriu, în centru cu un scut în formă de inimă terminat rotund într-un vârf, în care se vede un leu de argint cu două cozi, cu gura deschisă; în cartierele unu și patru se vede o bandă de argint pe diagonală, în care se află un Țipar îndreptat înainte; în cartierul al doilea se găsește un om ieșind, încoronat de aur, într-o haină neagră, cu nasturi de aur și brâu din același metal, ținând în mână dreaptă, deasupra sa, un inel de aur cu piatră prețioasă, stânga sprijinind-o pe șold; în cartierul al treilea apare un vultur natural cu aripile deschise, încoronat de aur și uitându-se spre stânga, cu ciocul deschis, în partea de jos a acestuia (ciocului) stând atârnat un inel de aur cu piatră prețioasă.

Scutul este timbrat de o coroană de baron, pe care se sprijină trei coifuri de turnir din aur cu grile și podoabe din aur, cu lambrechini, în dreapta negrii și aurii, în stânga roșii și argintii. Primul coif este împodobit cu un leu de argint, care se uită spre stânga, al treilea cu un om ieșind care ridică în ambele mâini câte un ȝipar, iar în cel din mijloc apare, în toată splendoarea, un vultur natural, cu aripile deschise, privind spre dreapta, așa cum este descris în scut”.

Scutul este așezat cu talpa pe o pardoseală dalată în șah în culori galben și albastru deschis. Fondul este un cer primăvăratice deasupra unui peisaj ce cuprinde, de o parte și de cealaltă a scutului, câmpii, ape, clădiri, arbori, dealuri și munți. În partea superioară, o draperie din purpură având curtile asimetrice. Întreaga compoziție este înscrisă într-un chenar rectangular din aur. Sus, broșând pe colțurile acestuia, două scuturi rotunde înconjurate de cartușe rococo din aur și timbrate cu coroane deschise cu cinci fleuroane din același metal; 1. Ungaria – despicat, în partea dreaptă opt fascii alternând roșu-argint, în cea stângă, pe roșu, pe un deal cu trei vârfuri, o coroană regală din aur pe care stă, drept, o cruce de Lorena din argint; 2. Boemia – pe roșu, un leu rampant din argint cu coada bifurcată, ridicată la spate, încoronat din aur. Între acestea, de asemenea broșând, pe mijlocul laturii orizontale superioare a cadrului dreptunghiular amintit, într-un scut oval înconjurat de un cartuș rococo, tot din aur, este stema Imperiului: pe aur, acvila bițefală neagră, limbată roșu, încoronată, ținând în gheara dreaptă sabia, în cea stângă globul crucifer, având pe piept un scut de dimensiuni mai mici, drept, cu talpa rotunjită, încărcat cu trei brăuri, roșu-argint-roșu. <<Verlichen einen aufrechten, oblongen, unten rund in eine Spitze zulaufenden roth und gold quadrirten Schild, mit einem blauen Herz-Schild in welchem ein zum Grimmgerichteter doppelt geschwänster silberner Löwe zu sehen ist; in den ersten und vierten Quartier zeigt sich ein rechtsschräger silberner Querbalken belegt mit einem aufwärts gerichteten Aalfisch, in den zweyten Quartier befindet sich ein wachsender vorwärtsgekehrter gold gekrönter Mann mit einem schwarzen Rockh, goldenen Knöpfen und gleicher Binde um den Leib, welcher die linke Hand an die Seite spreizet, in der Rechten einen goldenen Ring mit einem Edelstein über sich haltet, in dem dritten Quartier erscheint ein goldgekrönter linksschender ausgebreiteter schwarzer Adler mit aufgehaltene Schnabel an dessen unteren Theil ein goldener Ring mit einem Edelstein hanget. Den Schild decket eine Freyherm Krone, auf welchen drey goldgekrönte rechts mit einer schwarz und gold, links roth und silber Kunstmässig vermischte herabhängenden Decke bekleideter Turniershelm, mit offenen Rosten und ihre goldene Halskleinodien ruhen, der erste ist mit einem linksschenden silbernen Löwen, der dritte mit einem wachsenden Mann, welcher in seinen beiden Händen einen Aalfisch in die Höhe zeigt, besetzt, und auf den mittleren prangt ein ausgebreiteter schwarzer rechts schender Adler alles wie es in dem Schilde beschrieben worden>>.

Diplome privilegiale, doc. 61, original, lb. germană, semnat, cu urme de sigiliu atârnat, complet distrus, pergament sub formă de carte cu ornamente (blazonul pictat, inițiale și chenare), 10 file. (Fig. 27).

Bibliografie: Petrovay György, *op. cit.*, p. 159.

91. 1810 noiembrie-9, Viena. *Împăratul Francisc I emite diploma de înnobilitare prin care lui Antoniu Svarcz, administratorul (provizor) domeniului cameral Soóvár și fratelui său Iosif Svarcz, magistrul la topitorie (ustrinae magister) la Oficiul montanistic regal din Baia Sprie (Felső Bánya), pentru meritele lor obținute în cei 44, respectiv, 34 de ani de serviciu cameral și ale tatălui lor Matei, de asemenea funcționar cameral, li se conferă titlul de nobil și blazon nobiliar. Diploma în cauză poartă trei note tergală din 27 mai 1811 la Eperjes, 9 decembrie 1811 la Liptó-Szent-Miklós și 1 septembrie 1812 la Nagy-Károly privind publicarea diplomei în congregațiile comitatelor Sáros, Liptó și Satu Mare.*

Blazonul: „Scut militar, drept, în culoare verzuie, având o fascie argintie care-l străbate din colțul drept superior în cel din stânga jos, fascia împărțind scutul în diagonală, fiind împodobită cu 4 globul țe roșii, în partea stângă superioară a scutului trei stele aurii puse în triunghi, în cea dreaptă inferioară o ramură verde de palmier. Scutul este acoperit cu un coif cu grătar sau deschis, din aur, căptușit cu purpură, înfășurat cu lanț și colan, înclinat spre dreapta după obiceiul nobililor, având deasupra o coroană din aur încrustată cu pietre prețioase. Din coroană ies spice de grâu aurii legate în mănunchi, deasupra lor o stea ca cele din scut, între două pene albastre de struț. Lambrechini pe dreapta aurii și albaștri, pe stânga roșii și argintii, împodobind ambele laturi ale scutului”.

Pe stemă scutul este de tip „francez modern”, drept, cu talpa în așoladă; marginea îi este din aur. Blazonul pictat corespunde cu descrierea, cu o mică diferență: în locul ramurii de palmier este pictată o crenguță cu frunze obișnuite. De asemenea, scutul are câmpul albastru, și nu verde, cum apare în descrierea din text. Talpa scutului este așezată pe o pardoseală dalată în șah alb și liliachiu cu vinișoare roșii. Fondul este un cer primăvăratice deasupra unui peisaj ce cuprinde o apă și vegetație. Întreaga compoziție este înscrisă într-un chenar dreptunghiular din aur; pe centrul laturii sale orizontale superioare broșează stema Ungariei: un scut oval înconjurat de un cartuș rococo din aur, simetric, timbrat de o coroană regală din același metal. Scutul este despicaț, în partea din dreapta nouă brăuri alternând roșu-argint, în cea stângă, pe roșu, pe un deal verde cu trei vârfuri o coroană deschisă din aur din care se înalță, drept, o cruce de Lorena din argint. Scutul Ungariei are fasciile din primul cartier, fără îndoială, din eroare, în număr impar. <<Scutum militare erectum cyaneo colore tinctum ducta e superiore dextro angulo ad sinistram inferiorem argentea fascia quatuor rubecis globulis ornata diagonaliter in bifariam partitum superiorem scuti partem sinistram tribus aureis

stellis triangulariter locatis, inferiorem vero dextram viridi palmarum ramo amaena illustrantibus. Scuto incumbit galca tornearia coronata, clatrataque seu aperta, purpura suffulta, auro reducta, torque et monili circumducta, situ pro more ad dextram obliquo nobilibus concedi solita, emergentibus e corona aureis spicis largae cereris, in fasciculum ligatis superimposita iisdem scutaria stella, et coerulea pluma struthionis hinc ac illinc locata exornantis. Utrumque demum scuti latus laciniis, seu lemniscis, hinc aureis et coeruleis, illinc rubris et argenteis decenter condecorantibus>>..

Diplome privilegiale, doc. 62, original, lb. lat. și maghiară (ultima notă tergală), semnat, cu urme de sigiliu atârnat dispărut, pergament în formă de carte cu ornamente (blazonul pictat și chenare), 8 file. (Fig. 28).

Bibliografie: Illéssy János și Pettkó Béla, *op.cit.*, p. 201; Petrovay György, *op. cit.*, p. 166; Schönherr Gyula, *op. cit.*